

Jaarstukken Prolander 2019

Jaarverslag en jaarrekening over het boekjaar 2019

17 maart 2020 | versie 10 | auteurs: Jan Bosker, Jan van Erp, Danielle Koop, Caroline Doelman Joep Rink

Prolander werkt aan het landschap van Drenthe en Groningen

Jaarstukken Prolander 2019

Jaarverslag en jaarrekening over het boekjaar 2019

Opdrachtgever	Prolander
Naam contactpersoon	Jan Bosker
Telefoon contactpersoon	0592-365056
E-mail contactpersoon	j.bosker@prolander.nl
Postbus contactpersoon	50040, 9400 LA Assen
Auteurs	Jan Bosker, Jan van Erp, Danielle Koop, Caroline Doelman Joep Rink

Prolander werkt aan het landschap van Drenthe en Groningen

Postadres: Postbus 50040, 9400 LA Assen

0592-365000 • info@prolander.nl • www.prolander.nl

Aanbiedingsbrief

Voor u liggen de jaarstukken 2019 van Prolander. In 2019 hebben we hard gewerkt aan vele tientallen uitvoeringsprojecten in Drenthe en Groningen. Met die projecten brengen we de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in Groningen en Drenthe dichterbij. We doen dat samen met gebruikers, bewoners, belangorganisaties en overheden.

De interne organisatie heeft zich doorontwikkeld om het werk “buiten” nog beter te faciliteren. Zo is er in 2019 samen met de provincies veel aandacht geweest voor goed opdrachtgever- en opdrachtnemerschap. Daarop voortbouwend zijn in de loop van 2019 maandelijkse rapportages als sturingsinstrument in gebruik genomen. Verder is in 2019 het verplichtingenportaal in gebruik genomen, waarmee we het inkoopproces kwalitatief hebben verbeterd.

Over het jaar 2019 hebben we een voordelig resultaat geboekt van € 134.477. Ondanks hogere loonkosten door de hoger dan begrote loonstijging (4,7% versus 2,5%) is er minimaal gebruik gemaakt van de post onvoorzien en zijn er meer baten gerealiseerd door aanvullende betaalde opdrachten vanuit de provincie Groningen. Ook zijn er minder externe deskundigen ingezet, onder andere door krapte in de markt.

In de jaarlijkse Provinciale Prestatieovereenkomsten (PPO's) staan de afspraken over de projecten die Prolander voor Groningen respectievelijk Drenthe uitvoert in het betreffende jaar. Per provincie worden activiteiten benoemd, doelen en mijlpalen aangegeven en worden de bijbehorende middelen (arbeid en geld) bepaald. De verantwoording vindt plaats via de beleidsprogramma's van de provincies, respectievelijk Natuurlijk Platteland en Landelijk Gebied.

Inrichting van het Drents-Groningse landelijk gebied begint bij het beschikbaar krijgen van gronden, zodat de vereiste natuurdoeltypen volgens de provinciale natuurbeheerplannen gerealiseerd kunnen worden. In de provincies samen is in 2019 als totaal van verwerving ter plekke plus ruilgrond, 660 hectare verworven. Dat is méér dan in de beide PPO's 2019 was afgesproken. In veel gebieden in de provincies Groningen en Drenthe waren in 2019 machines in het veld aan het werk om het NNN in te richten, bijvoorbeeld in het Bargerveen, Zuidelijk Westerkwartier en in Westervolde. Tot slot is in 2019 in beide provincies op in totaal bijna 2.500 hectare de landbouwstructuur verbeterd via kavelruil. Deze resultaten zijn bereikt in een context met nieuwe thema's als PFAS en PAS, die ons werk rechtstreeks raken en ook doorwerking zullen hebben in 2020.

In 2019 is vanzelfsprekend ook gewerkt aan de PPO's 2020 voor Drenthe en Groningen, waarin tevens een doorkijk wordt gegeven tot en met 2023. Deze overeenkomsten zijn in nauwe en rolvaste samenwerking tussen de provincies en Prolander opgesteld. In de zomer van 2019 zijn deze ambtelijk afgerond en in november 2019 ondertekend door respectievelijk de gedeputeerden Jumelet en Staghouwer. Het vervaardigen van de PPO's is een focuspunt in de professionalisering van opdrachtgever-opdrachtnemerschap waar Prolander en de beide provincies gezamenlijk op in blijven zetten.

Samenvattend kijk ik terug op een succesvol jaar, waarin veel is bereikt in de uitvoering van het programma en de ontwikkeling van onze organisatie.

De coronacrisis, waarvan sinds begin maart 2020 ook in Nederland sprake is, heeft grote gevolgen voor de manier van werken van de organisatie Prolander. Prolander volgt daarbij de richtlijnen van het RIVM en wil maximaal bijdragen aan de beperking van het verspreiden van het virus en tevens aan het waarborgen van de continuïteit van de uitvoering van het

programma en de bedrijfsvoering. Dat gebeurt door zoveel mogelijk thuis te werken en met alle moderne digitale mogelijkheden, zoals videoconferencing en goed in contact te blijven met de buitenwereld en met elkaar. Op dit moment valt niet in te schatten hoe de crisis zich zal ontwikkelen en hoe lang deze zal voortduren. Ik heb echter vertrouwen dat ook onder deze nieuwe omstandigheden de continuïteit van de uitvoeringsorganisatie Prolander gewaarborgd is en kijk met veel enthousiasme uit naar de toekomst!

Evelien van Everdingen
Directeur Prolander

Inhoudsopgave

Jaarverslag	9
1. Programmaverantwoording	11
1.1. Wat hebben we gedaan en bereikt?	11
1.1.1. Extern: het werk in de projecten	11
1.1.2. Intern: doelen en resultaten van de organisatie Prolander	15
1.1.3. Intern: bedrijfsvoering.....	22
1.2. Organisatie Ontwikkelingsplan (OOP)	23
1.3. Ondersteuning door de deelnemende provincies	24
1.4. Wat heeft het gekost en wat waren de baten?.....	25
1.4.1. Voorstel resultaatbestemming 2019	26
2. Paragrafen.....	27
2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	27
2.1.1. Kaders weerstandvermogen	27
2.1.2. Inventarisatie van de risico's	27
2.1.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit	29
2.1.4. Confrontatie met beschikbare weerstandscapaciteit	30
2.1.5. Financiële kengetallen	30
2.2. Financiering	33
2.2.1. Kasgeldlimiet.....	33
2.2.2. Geldleningen	33
2.2.3. Omslagrente.....	33
2.2.4. Renterisiconorm	34
2.3. Bedrijfsvoering	34
Jaarrekening.....	35
3. Waarderingsgrondslagen	37
3.1. Grondslagen voor waardering.....	37
3.2. Grondslagen voor resultaatbepaling	38
4. Overzicht van baten en lasten.....	39
4.1. Overzicht van baten en lasten	39
4.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten.....	40
4.2.1. Personele kosten	40
4.2.2. Materiële kosten.....	41

4.2.3. Bijdragen	41
4.2.4. Mutatie reserves.....	42
4.3. Overzicht van incidentele baten en lasten	42
5. Balans	44
5.1. Balans per 31 december 2019.....	44
5.2. Toelichting balans per 31 december 2019.....	45
5.2.1. Vaste activa.....	45
5.2.2. Vlottende activa.....	45
5.2.3. Vaste passiva.....	46
5.2.4. Vlottende passiva.....	48
5.3. EMU-saldo	49
5.4. Niet in de balans opgenomen rechten/verplichtingen	49
5.5. Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen en garantstellingen	50
6. Analyse begrotingsrechtmatigheid	51
7. Wet normering topfunctionarissen.....	52
8. Gebeurtenissen na balansdatum.....	54
9. Controleverklaring van de accountant.....	55
Bijlagen	59
Bijlage 1 – Wijzigingen op de begroting 2019 voor wijziging	61
Bijlage 2 – Gedetailleerd overzicht van de activa	63
Bijlage 4 – Gedetailleerd overzicht overhead	64
Bijlage 5 – Taakveldenoverzicht.....	65
Bijlage 6 – Beleidsmatige voortgang Organisatie OntwikkelingsPlan.....	66
Bijlage 7 – Lijst met afkortingen.....	73

Jaarverslag

1. Programmaverantwoording

Prolander is dé uitvoeringsorganisatie voor het landelijk gebied van de provincies Drenthe en Groningen. Wij vertalen provinciaal beleid naar concrete plannen; van het ontwerp tot regie op het proces en de uitvoering. Uiteindelijk zorgen we ervoor dat de schop de grond in gaat. Wij werken aan de inrichting van een mooi, waardevol en toekomstbestendig landelijk gebied waar alle generaties kunnen wonen, werken en recreëren.

Bij Prolander staan de projecten in het landelijk gebied centraal en dat vertaalt zich in onze werkwijze. De uitvoeringsorganisatie die daarvoor nodig is, is het hoofdonderwerp van deze Programmaverantwoording. De begroting 2019 is op 2 juli 2018 vastgesteld. In totaal is de begroting 2019 in de loop van het jaar drie keer gewijzigd. Dit heeft één keer geleid tot een wijziging (verlaging) van de deelnemersbijdragen van de provincies.

1.1. Wat hebben we gedaan en bereikt?

De opdracht van Prolander is met name het realiseren van de ‘natuuropgave’ in Drenthe en Groningen. Voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) moet er van 2015 tot 2027 in deze twee provincies ruim 5.500 ha grond beschikbaar komen en ruim 11.000 ha natuur worden ingericht. In 2019 is circa 660 ha NNN plus ruilgrond beschikbaar gekomen. Voor de NNN-inrichting is geïnvesteerd in plannen, bestekvoorbereiding en daadwerkelijke uitvoering. De oplevering volgt in 2020 en de jaren daarna. In totaal is circa 2.500 ha geruimd voor de verbetering van de landbouwstructuur in beide provincies. De verantwoording over de werkzaamheden in de projecten gaat via de programma’s van de beide provincies: Natuurlijk Platteland en Landelijk Gebied. De concrete aansturing vanuit de provincies verloopt sinds 2019 via de maandrapportages die op deelprogramma-/regioniveau worden gedeeld. Prolander is georganiseerd als matrixorganisatie, waarbij de projecten, ondergebracht in de bedrijven 2 (Groningen) en 3 (Drenthe) worden aangestuurd door het programmamanagement. Met dit jaarverslag brengen we verantwoording uit over de bedrijfsvoering van Prolander, zijnde de organisatiestructuur en -werkwijze en de daarmee gemoeide kosten (bedrijf 1).

1.1.1. Extern: het werk in de projecten

Projecten Groningen

In 2019 zijn in het Zuidelijk Westerkwartier de waterbergingsgebieden De Drie Polders en Polder De Dijken-Bakkerom volledig in eigendom verworven en zijn grote stappen gezet in het Dwarsdiep. In nauwe samenwerking met de opdrachtgevers (provincie en Waterschap Noorderzijlvest) en de ingenieursbureaus zijn drie grote aanbestedingen in 2019 voorbereid en in het najaar van 2019 gegund. Vervolgens zijn de werkzaamheden gestart en is op 20 december 2019 de start van de uitvoering feestelijk gevierd. De streek is met gebiedsbijeenkomsten geïnformeerd over de plannen en de voortgang.

Prolander kick off Zuidelijk Westerkwartier

In Westerwolde (Ruiten Aa) is bestek Renneborg in afronding. Renneborg is het sluitstuk in het project Ruiten Aa. Het project zorgt voor een ecologische verbinding tussen het Bargerveen in Zuidoost Drenthe en Waddenzee. De oplevering in 2020 zal de afsluiting zijn van inrichtingsproject Westerwolde, waarmee een grote mijlpaal zal zijn bereikt.

In Groningen-Centraal is deelgebied Lagewal opgeleverd. Voor deelgebied Meerweg is een inrichtingsplan opgesteld en het bestek voorbereid. Ten behoeve van de ecologische verbindingzone Westerbroek zijn plannen verder uitgewerkt en in samenwerking met de provincie en Rijkswaterstaat is gewerkt aan de faunapassages A7. In Polders Oosterland Lappenvoort zijn startgesprekken gevoerd met bewoners, gebruikers en belanghebbenden om de gebiedsopgave te verkennen. Met schetssessies zijn varianten voor de toekomstige inrichting uitgewerkt.

Ruiten AA

Projecten Drenthe

In het Bargerveen is het bestek Buffer Noordoost en Grenskade in 2019 gegund en is de uitvoering gestart. Aan de zuidzijde van het Bargerveen was een belangrijke mijlpaal de afronding van het ruilplan, waardoor 220 ha in de Buffer Zuid definitief beschikbaar is voor inrichting. Met een 'Battle of Concepts' zijn uiteenlopende scenario's verkend en zijn vervolgens samen met gebiedspartners inrichtingsplannen opgesteld.

Bargerveen

Schaapskooi Bargerveen

In deelgebied Oude Willem in Zuidwest zijn de 'LIFE'-werkzaamheden in 2019 afgerond, hier is een robuust natuurlijk systeem gerealiseerd. Voor de inrichting van deelgebieden Leggelderveld en Ootmaanlanden zijn inrichtingsplannen opgesteld en onderzoeken uitgevoerd. De uitvoering het inrichtingsplan Geelbroek in de Drentsche Aa loopt vertraging op vanwege een het opstellen van een schaderegeling in het kader van nazorg. Deze schaderegeling is cruciaal voor het verkrijgen van draagvlak voor de inrichting, gelet op de zorgen over mogelijke grondwaterstandsverhogingen. Realisatie schuift hierdoor naar 2020.

Oude Willem

In de Hunze zijn in 2019 plannen uitgewerkt voor de functieverandering van Bronnegermaden en Achterste Diep. Het gaat hierbij om verkenning naar verbreding en alternatieve instrumenten voor inrichting. Door de innovatieve aard is dit in een 'pilot' gegoten.

In het Oude Diep zijn uitgebreide eco-hydrologische onderzoeken en analyses voor het Mantingerzand en Mantingerbos uitgevoerd, waarna eerste stappen in bestekvoorbereiding zijn gezet. Hierdoor kunnen in 2020 aanbestedingstrajecten starten.

1.1.2. Intern: doelen en resultaten van de organisatie Prolander

Om bovenstaande resultaten te kunnen behalen, is het nodig dat de organisatie beschikt over de middelen en de faciliteiten om doeltreffend te kunnen acteren. Hiervoor zijn in de programmabegroting 2019 enkele doelen geformuleerd. Per doel geven we aan welke resultaten zijn bereikt.

Doel 1: de inzetbaarheid van het beschikbare personeel maximaliseren

Belangrijke elementen hierbij zijn een kwalitatief goede personeels- en salarisadministratie, professioneel HR-management, adequate arbozorg en goed ziekteverzuimmanagement (norm max. 3%). Overigens is op advies van de bedrijfsarts de norm voor 2020 verhoogd naar 5% als gevolg van de leeftijdsopbouw van Prolander en een benchmark met vergelijkbare organisaties.

Resultaat doel 1: dit doel is grotendeels gerealiseerd

Zowel de personeels- en salarisadministratie als het HR management en arbozorg voldoen aan de kwaliteitseisen. Dit geldt ook voor het verzuimmanagement, al is het gerealiseerde verzuim, met name door enkele langdurige zieken in totaal hoger uitgevallen dan de norm. Het verzuim bedroeg in 2019 5%. Van dit verzuimpercentage was 3,7% langdurig (42 dagen of meer), 0,8% middellang (8- 42 dagen) en 0,5% kort (minder dan 8 dagen). Het langdurig verzuim is in zeer beperkte mate werk gerelateerd en daarmee beperkt beïnvloedbaar vanuit Prolander. Het kortdurend verzuimpercentage is opvallend laag wat duidt op een in beginsel gezonde organisatie.

Doel 2: de beschikbaarheid van voldoende flexibel inzetbaar personeel om pieken in de werkzaamheden goed op te kunnen vangen.

Belangrijke elementen hierbij zijn een ruime flexibele schil van personeel, maximaal 15% van het totale personeel¹ en een brede inzetbaarheid van personeel op meerdere functies.

Formatie

De formatie in 2019 is 73,4 fte en de financiering is daarop afgestemd.

Flexibele schil

Prolander werkt met een vaste formatie en een flexibele schil (van tijdelijke functies en inhuur derden). Continuïteit van werk en behoud van expertise zijn leidende principes voor de keuze tussen vaste en tijdelijke functies. Uitgangspunt is dat de vaste kern van het werk in beginsel door vaste medewerkers wordt vervuld. Enige mate van flexibiliteit in de formatie is wel wenselijk, aangezien het type werkzaamheden en de daarvoor benodigde expertise en inzet van Prolander per jaar kan wisselen. Ook is er vanwege de kwetsbaarheid op bepaalde solofuncties ruimte nodig voor vervanging of achtervang. In 2019 is de arbeidsmarkt aangetrokken waardoor het moeilijk blijkt vacatures te vervullen.

¹ Door de sterke fluctuaties in het werk om de NNN te realiseren is een percentage van 15% bepaald.

Volgens het Bedrijfsplan is 5% à 10% van de loonsom gereserveerd voor flexibele inzet en inhuur. In de begroting 2019 is voor de flexibele schil een maximum percentage van 15% genoemd. De flexibele schil is berekend door het gemiddeld aantal fte's van tijdelijke medewerkers en de inhuur van derden af te zetten tegen de gemiddelde totale bezetting.

Resultaat doel 2: dit doel is gerealiseerd

In 2019 bedroeg de vaste bezetting 63,55 fte en de totale gemiddelde bezetting 77,28. Het gerealiseerde percentage voor de flexibele schil is met 13% iets lager dan het maximale percentage van 15%.

Doel 3: de beschikbaarheid van voldoende vaardig personeel (conform het organisatieontwikkelplan)

Belangrijke elementen hierbij zijn opleidings- en ontwikkelingsbeleid ondersteunend aan de taakstelling van Prolander en opleidings- en ontwikkelingsmogelijkheden, gericht op duurzame inzetbaarheid van het Prolander-personeel.

Resultaat doel 3: dit doel is deels gerealiseerd

Vanuit de opleidings- en ontwikkelingsmogelijkheden zijn goede faciliteiten geboden waarvan daadwerkelijk gebruik is gemaakt. De persoonlijke ontwikkelbudgetten zijn besteed aan onder andere opleidingen op het gebied van bedrijfsadministratie, natuurgids en management alsmede aan permanente educatie, gekoppeld aan titels en/of certificaten. Ook hebben enkele medewerkers gekozen voor het inschakelen van een coach. Op concernniveau is aandacht gegeven aan het verbeteren van de taalvaardigheid. Circa een derde van de medewerkers heeft in 2019 een cursus schrijfvaardigheid gevolgd om begrijpelijker te schrijven, aansluitend op het leesniveau van de betreffende doelgroep. Verder is een begin gemaakt met een cursus adviesvaardigheden voor specialisten. Opleiding en ontwikkeling is een continu proces en eigenlijk nooit af.

Doel 4: de beschikbaarheid van adequate ondersteunende systemen

Belangrijke elementen hierbij zijn ongestoorde werking en goede performance van kantoorautomatisering inclusief mogelijkheid tot thuiswerken, van de GIS applicaties, van het financieel systeem EBS en van VRIS. Daarnaast omvat het volledige en tijdige archivering (SharePoint) en adequate ondersteuning voor de medewerkers die op locatie werken.

Realisatie: dit doel is deels gerealiseerd

SharePoint

Uit het informatieplan dat eind 2018 is vastgesteld volgt een aantal deelprojecten. In 2019 is als eerste gestart met SharePoint, waarmee de samenwerking in projecten wordt bevorderd en de archieffunctie wordt verbeterd. In dit kader is het afgelopen half jaar een pilot uitgevoerd. Hierin is zowel gekeken naar de geschiktheid voor Prolander van het product Sharepoint van de Provincie Drenthe, als naar de implicaties voor het werkproces en de impact van de invoering als zodanig (migratie en implementatie).

Belangrijkste conclusie uit de pilot is dat Sharepoint projectentemplate van de Provincie Drenthe geschikt is om de projectdocumentatie van Prolander in te beheren. Het werken met Sharepoint verdient wel de nodige gewenning en training. Een goed trainingsprogramma is noodzakelijk om efficiënt kunnen werken en gebruikersfrustratie te voorkomen. Begeleiding van de betrokken medewerkers vóór en tijdens de migratie is noodzakelijk en een voorwaarde voor succes, waar het gaat om adoptie en gebruik. Dit is in de projectbegroting voorzien.

Niet is voorzien in begeleiding op de werkplek ná de migratie. Inzichten vanuit de ervaringen met de Sharepoint implementatie bij de Provincie Drenthe en eerder de Provincie Friesland, leren ons dat een dergelijk nazorgtraject wel wenselijk is. Zowel de acceptatie van het systeem, alsook de efficiëntie van het werk zullen hier positief door worden beïnvloed. De projectbegroting biedt hiervoor evenwel geen ruimte.

De geplande tijdlijn voor implementatie van het gehele Sharepoint platform in het jaar 2020, blijkt in de praktijk moeilijk haalbaar. Hierdoor is een gereede kans dat er in 2021 onvoldoende middelen zijn om de invoering af te ronden.

Verplichtingportaal

Verder is een verplichtingenportaal gerealiseerd, waarmee het inkoopproces (de opdrachtverlening) en verplichtingenadministratie kwalitatief zijn verbeterd.

Uitvoeringsplan GIS

In 2019 heeft het bestuur besloten het uitvoeringsplan GIS uit te gaan voeren (een van de deelprojecten uit het informatieplan) waarmee we een kwaliteitsslag kunnen realiseren op het gebied van de geografische informatie voor het primair proces.

Doel 5: het realiseren van bedrijfsprocessen waardoor we in control zijn

Belangrijke elementen hierbij zijn de kwaliteit van de bedrijfsprocessen, onder andere door automatisch inboeken van facturen en bankafschriften en implementatie van een document managementsysteem (DMS). Daarnaast is er aandacht voor projectmanagement, gericht op een goede projectsturing en –beheersing en voor risicomanagement. Tenslotte omvat dit doel de implementatie en borging van een integrale administratieve organisatie.

Realisatie: dit doel is deels gerealiseerd

De bedrijfsprocessen faciliteren het in control zijn van Prolander. We zijn begonnen met een verbeteringslag van de AO procedures, waarmee deze "lean" zijn: realistisch, kwaliteit borgend en zonder overbodige stappen. De kwaliteitsslagen in de bedrijfsprocessen zijn nog niet afgerond en zullen in 2020 verder aandacht krijgen.

Doel 6: aandacht geven aan de herkenbaarheid bij de stakeholders van Prolander zowel in de projecten als van de organisatie Prolander

Voor burgers en stakeholders is het belangrijk om Prolander te kunnen vinden als er vragen zijn of behoefte is aan informatie over projecten in hun omgeving. Ook is gebleken dat herkenbaarheid en vindbaarheid van Prolander belangrijk is in het kader van arbeidsmarktcommunicatie. Belangrijke elementen hierbij zijn een herkenbare huisstijl en consequent gebruik van het logo in alle uitingen, een up-to-date website, presentatie door middel van artikelen in vaktijdschriften en een nulmeting naar de naamsbekendheid van Prolander bij de stakeholders.

Realisatie: dit doel is deels gerealiseerd

In samenwerking met onze opdrachtgevers en samenwerkingspartners is de projectcommunicatie verder geprofessionaliseerd waarbij continue informatievoorziening, eigentijdse middelen en diverse participatievormen worden ingezet. Variërend van keukentafelgesprekken tot digitale magazines en van schetssessies tot excursies. De corporate herkenbaarheid van Prolander is vergroot door o.a. herkenbare werkkleding in het veld en toepassing van onze huisstijl op dienstauto's. Ook de corporate website is uitgebreid en geprofessionaliseerd. Er is een beeldlijn ontwikkeld die onze kernwaarden goed verbeeldt. In 2020 willen we onze arbeidsmarktcommunicatie professionaliseren.

Doel 7: goede opdrachtgever-opdrachtnemer relaties

Belangrijke elementen hierbij zijn het werken aan een constructieve en rolvaste overlegsituatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer, samen met de opdrachtgever de verbeterpunten in beeld te krijgen en het realiseren van de afgesproken projectresultaten.

Realisatie: dit doel is gerealiseerd

In 2019 is samen met de provincies ingezet op goed opdrachtgever-opdrachtnemerschap door accent op rolvaste samenwerking en veel aandacht voor goede opdrachten en offertes. Daarop bouwend zijn in de loop van 2019 maandrapportages als sturingsinstrument in gebruik genomen.

Doel 8: Uitvoering doelen 2019 van het organisatieontwikkelplan

Het organisatieontwikkelplan focust op de versterking van flexibiliteit, innovatie en creativiteit in onze eigen organisatie en aanpak van onze werkzaamheden. Het plan is gebaseerd op de gezamenlijke analyse door medewerkers, MT en opdrachtgevers van ontwikkelpunten voor de toekomst. Daarbij is het een voortzetting van het bedrijfsplan van Prolander. Met het oppakken van de ontwikkelpunten uit het organisatieontwikkelplan blijven we investeren in de kwaliteit van werken en kernwaarden van Prolander. Het resultaat is dat opdrachtgevers, stakeholders en belanghebbenden graag willen samenwerken met onze medewerkers.

Realisatie: dit doel is grotendeels gerealiseerd

Zie hiervoor Hoofdstuk 1.2, Organisatie Ontwikkelplan. De organisatie is nooit af; de wereld verandert en Prolander verandert mee

Doel 9: Uitvoering van de aanbevelingen uit de evaluatie Prolander 2016-2017

Aanbeveling 3²: Kanaliseer de ambtelijke sturing bij de provincies, geef programmaleiders voldoende positie.

Deze aanbeveling bevat vooral het volgende aandachtspunt voor Prolander:

- De provincies gaan vanuit één punt opdrachten accorderen (de programmaleider/accounthouder) en Prolander accepteert opdrachten slechts na toetsing daarop. Die spelregels daarvoor kunnen als nodig per project ook per projectfase worden vastgelegd in fasedocumenten.

² De aanbevelingen 1 en 2 zijn niet gericht op de organisatie Prolander, maar op de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling.

Aanbeveling 4: Behoud een stabiele weerstandsratio.

Deze aanbeveling bevat de volgende aandachtspunten voor de organisatie Prolander in 2019:

- Zorg voor een berekening van de weerstandsratio op basis van een gerealiseerd en bestemd resultaat

Aanbeveling 5: Geef ruimte voor een discussie over scope, doelen, instrumenten en denk in scenario's.

Deze aanbeveling bevat het volgende aandachtspunt voor de organisatie Prolander in 2019:

- Het is primair aan de opdrachtgevers om hiervoor de kaders aan te geven. Prolander denkt hierin graag proactief mee, gericht op de veranderende maatschappelijke context, b.v. energietransitie.

Aanbeveling 6: Blijf (versterkt) investeren in een projectmatige aanpak en bedrijfscultuur. Prolander ontwikkelt naar een uitvoerende programma- en projectorganisatie met bijbehorende sturing.

Deze aanbeveling bevat aandachtspunten voor Prolander, die in lijn zijn met het Organisatie ontwikkelplan.

Aanbeveling 7: Neem risicomanagement, big-8 en rollen op in de projectmatige (GROKIT) beheersing.

De aanbeveling bevat een aantal aandachtspunten voor Prolander:

- Afspraken maken per projectfase over het (niveau van) beheersen van risico's, het samen evalueren van de kwaliteit van de resultaten, het hanteren beleidskader.
- Heldere afspraken over: wie doet wat (onder de aansturing van de projectleider).
- Benut serieus de gebruikelijke beheersingsonderwerpen in projectfasen: Geld (budget), Risicobeheersing, Organisatieafspraken, Kwaliteit, de Informatievoorziening en Tijd (planning): GROKIT.
- Doe regelmatig reviews op projecten (leerdoel).

Aanbeveling 8: Heroverweeg de organisatiestructuur van Prolander.

Prolander is een op uitvoering gerichte organisatie, die in toenemende mate aangestuurd wordt vanuit het programmamanagement via projectmatige aanpakken. In de komende 'volhardingsfase' wordt juist daar gevraagd het stuur te nemen. Vanuit die gedachte is het goed te overwegen of de huidige balans in de matrixstructuur, die in de hiërarchie meer managementcapaciteit heeft dan in de programmalijn nog wel passend is. Blijf daarbij welzorgen voor voldoende aandacht voor de HR gerelateerde managementtaken en de coaching van medewerkers.

De aanbeveling bevat als aandachtspunt voor Prolander om in het begrotingsjaar 2019 te bezien hoe een verdere accentverschuiving in de richting van programmasturing kan worden vormgegeven. Daarbij zullen de gevolgen van het generatiepact, dat naar verwachting ook effecten zal hebben binnen de bezetting van het management van Prolander, worden betrokken.

Aanbeveling 9: Maak een informatieplan en voldoe aan de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming). Maak een informatieplan met het doel een meerjarige aanpak van digitalisering vast te stellen, met aandacht voor digitale projectondersteuning, project- en vastgoedinformatie en archivering. Breng ook (via de DVO) de uit te voeren stappen in beeld om (per 25 mei 2018) te voldoen aan de eisen van de AVG. De investeringen in VRIS zullen zich in 2018 moeten bewijzen. Vanwege de diversiteit in beleving inzake het functioneren van VRIS

adviseren wij eind 2018 een review uit te voeren of de ondersteuning en informatievoorziening door VRIS toereikend is.

Deze aanbeveling bevat de volgende aandachtspunten voor de organisatie Prolander in 2019:

- Uitvoering informatieplan (vaststelling informatieplan in 2018)
- Blijvend voldoen aan de AVG
- Uitvoeren review VRIS (eind 2018)

Realisatie: dit doel is deels gerealiseerd

De evaluatie van Prolander heeft een aantal aanbevelingen opgeleverd voor de organisatie Prolander, die de organisatie in 2019 heeft opgepakt. Meer specifiek:

Opdracht verlenen en aanvaarden: Het in positie brengen van de programmaleiders van de provincies en de programma-manager van Prolander is onderdeel van de ontwikkeling van de werkwijzen aan beide zijden als het gaat om opdrachtgever-opdrachtnemerschap.

Mede door de stappen die in de programmasturing zijn en worden gezet, is de noodzaak minder om de Raad van Advies in te zetten om de gewenste aansturing te realiseren.

Stabiele weerstandsratio: Dit krijgt structureel aandacht o.a. in de begrotingen en jaarstukken van Prolander.

Ruimte geven voor een discussie over scope, doelen, instrumenten: Het is primair aan de opdrachtgevers om hiervoor de kaders aan te geven. Prolander denkt hierin graag proactief mee, gericht op de veranderende maatschappelijke context, b.v. energietransitie. Binnen de meegegeven kaders, zoals verwoord in de beide PPO's, zijn stappen gezet om nieuwe vormen te zoeken voor de realisatie van het programma. Zo worden in Drenthe ervaringen opgedaan met faciliteren door Prolander van vormen van zelfrealisatie in Zeijen en bij Achterste Diep / Bronnegermaden. Ook worden binnen grenzen van doelen en middelen, in bijvoorbeeld Bargerveen en Zuidelijk Westerkwartier de ingenieursbureaus meer uitgedaagd om hun expertise in te zetten inzake hoe de opdracht wordt gerealiseerd. In bijvoorbeeld het project Vitale Kust Eems-Dollard is Prolander betrokken bij Dubbele Dijk en Kleirijperij, waar wordt bijgedragen aan opdrachten die niet direct NNN-realisatie behelzen.

Investeren in een projectmatige aanpak en bedrijfscultuur: In nauwe samenwerking met de beide provincies is en wordt ingezet op versterking van de aansturing vanuit rolvaste opdrachtgeving en opdrachtneming. De resultaten zijn merkbaar doordat de realisatie meer 'verrassingsvrij' plaatsvindt: afwijkingen zijn tijdig in beeld en er wordt actief geïnformeerd en gestuurd. De maandelijkse verantwoording van Prolander-projectleider naar counterpart speelt hierin een belangrijke rol. Ook wordt sneller opgeschaald wanneer nodig. Ook worden stappen gezet in de verbinding tussen projectleiders en hun counterparts met het vrijmaken van benodigde gronden wanneer particulier beheer niet kan of niet lukt. Die aspecten worden meer een integraal onderdeel van het planvormingsproces.

Projectmatige beheersing: het afgelopen jaar zijn de GROKIT onderdelen een vast item geworden in de maandelijkse voortgangsrapportages en daarmee onderwerp van gesprek tussen projectleiders en deelprogrammaleiders van de provincies en het programmamanagement. Daarnaast is onder leiding van een externe trainer gestart met het

verder uitwerken van de ‘professionele norm’ van ons projectmatig werken. Risicomanagement maakt daar onderdeel van uit.

Heroverweeg de organisatiestructuur van Prolander: De balans tussen programmasturing en hiërarchische lijnsturing is verschoven richting programma door versterking van het programmamanagement: nadat in 2018 al een adjunct programma-manager is aangesteld, is mede als gevolg van het Generatiepact tevens een junior programma-manager geworven. Aan de kant van de lijnsturing is eveneens door het Generatiepact een personele scheiding in voorbereiding tussen de sturing van het bedrijf Prolander en de lijn. De matrix wordt ook voor ‘Bedrijf 1’ helder neergezet en de focus op de lijnsturing wint aan belang. Dat sluit weer aan op het accent dat Prolander in 2020 geeft aan de personele ontwikkeling. Speerpunten daarbij zijn kennisborging en -ontwikkeling door verdere uitbouw van de vakgroepen en stappen zetten richting zelfstandiger positionering door de medewerkers als het gaat om ontwikkeling van kennis, vaardigheden en het inzetten van ieders talenten.

Informatie en AVG: een informatieplan is opgesteld en wordt gefaseerd in uitvoering genomen. In het informatieplan zijn de informatiethema’s voor Prolander opgenomen, zoals digitale projectondersteuning, project- en vastgoedinformatie en archivering. De AVG heeft aandacht, zowel in een werkgroep, als in de vorm van voorlichting aan de teams.

1.1.3. Intern: bedrijfsvoering

Sturing & management

Het management van Prolander omvatte in 2019 de directeur (1,0 fte), de 3 teamleiders (2,9 fte) en de programmamanager (1 fte). Een van de teamleiders is tevens concerncontroller. In 2018 is, mede op basis van de uitkomsten van de in 2018 afgeronde evaluatie Prolander, het programmamanagement versterkt door dit anders te organiseren. Als gevolg van het Generatiepact leiden we een junior programmamanager op.

Generatiepact (GP)

De leeftijdsopbouw van de medewerkers van Prolander is erg scheef. Er is een ondervertegenwoordiging van jonge medewerkers en een oververtegenwoordiging van oudere medewerkers. Hierdoor zijn er knelpunten t.a.v. de instroom, doorstroom en uitstroom van medewerkers. Het generatiepact is een van de instrumenten die worden ingezet om te zorgen dat oudere ambtenaren langer duurzaam inzetbaar zijn gekoppeld aan extra instroom van nieuwe jongere medewerkers. Door oudere medewerkers de gelegenheid te geven om tegen gedeeltelijke inlevering van salaris minder te gaan werken, wordt nieuwe instroom van jongere medewerkers binnen de provincie Drenthe en Prolander mogelijk gemaakt. In 2018 hebben zich in totaal 10 medewerkers voor deelname aangemeld. In totaal komt de deelname eind 2019 uit op 15 medewerkers. De begrote kosten (saldo besparingen en herbezetting) waren voor 2019 € 209.807. De gerealiseerde kosten waren in 2019 € 67.236 (saldo besparing en herbezetting). Dit is veroorzaakt doordat minder mensen met GP zijn gegaan en deels ook later. Verder waren de kosten van vervanging lager wegens het later of nog niet invullen van de vacatureruimte.

Overhead

Volgens het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder overhead verstaan: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

In de begroting 2019 is toegelicht dat de begrote overhead in 2019 28,95% bedraagt. Tevens is in de begroting 2019 aangegeven dat een percentage van 35% een adequate norm is voor de overhead. De gerealiseerde overhead in 2019 bedroeg 30,38%. De berekening van dit percentage is opgenomen in bijlage 4.

Investerings 2019

EBS

Ook in 2019 is verder gebouwd aan het financiële systeem EBS, de volgende verbeteringen zijn gerealiseerd:

- Doorontwikkeling van het Verplichtingenportaal
- Financiële rapportage (APEX) voor verantwoording van subsidieverstrekingen in projecten
- Overzichtelijker schermen workflow
- Uitbreiding APEX rapporten (beheer en functioneel)

VRIS

Het vastgoedregistratie en informatiesysteem (VRIS) is in 2019 verder verbeterd voor wat betreft de volgende punten:

- Automatisering Transactie invoer, waardoor minder handmatige invoer
- Verbetering afhandeling (pacht)factuurkoppeling en Transactiekoppeling EBS-P8 VRIS
- Beschikbaarheid kaartlagen uitgebreid
- Uitbreiding en verbetering aantal rapporten (beheer en functioneel)

1.2. Organisatie Ontwikkelingsplan (OOP)

Het Organisatie Ontwikkelplan is uitgevoerd in de periode 2017 tot en met 2019. Vrijwel alle onderdelen zijn volgens plan gerealiseerd. Voor de meeste onderdelen geldt dat deze continu aandacht moeten krijgen, zoals opleidingen, bestuurlijke sensitiviteit, projectmatig werken, relatie opdrachtgever-opdrachtnemer. Enkele specifieke onderdelen lopen nog door in 2020.

Meer gedetailleerde informatie over wat is in beleidsmatige zin is gerealiseerd met de uitvoering van het OOP is opgenomen als bijlage 6.

De financiële dekking van het Organisatie Ontwikkelplan is gerealiseerd uit de reguliere begrotingen 2017 tot en met 2019 en uit de Bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling.

Gedurende de looptijd van het OOP zijn de volgende uitgaven gedaan:

Exploitatie OOP	Totaal Cumulatief
Budget organisatieontwikkeling (2017 t/m 2019)	1.360.500
Uitgaven organisatieontwikkeling (2017 t/m 2019)	-1.269.516
Verschil	90.984

Het gepresenteerde verschil van € 90.984 betreft het cumulatieve overschot dat voornamelijk in voorgaande boekjaren is vrijgevallen ten gunste van het rekeningresultaat (2017: € 67.007, 2018: € 16.884). Het overschot is grotendeels ontstaan door onderuitputting op het thema opleiding (€ 76.641).

Het verloop van de bestemmingsreserve OOP is in de periode 2017-2019 als volgt geweest.

Bestemmingsreserve OOP	Totaal Cumulatief
Totaal storting reserve (2017)	823.809
Totaal onttrekking reserve (2017 t/m 2019)	-688.226
Restant	135.583

Ultimo 2019 bedraagt het saldo van de bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling nog € 135.583. Het restant komt voornamelijk doordat in 2019 de invoering van SharePoint niet volledig is gerealiseerd. De onttrekking uit de OOP bestemmingsreserve is daarom ook lager geweest dan in de oorspronkelijke OOP begroting opgenomen.

Nadere informatie over het nog resterende saldo in de bestemmingsreserve is opgenomen in hoofdstuk 1.4.1 Voorstel resultaatbestemming 2019.

1.3. Ondersteuning door de deelnemende provincies

Prolander koopt de ondersteuning van de organisatie (de overhead op het gebied van de PIOFACH taken) in bij de deelnemende provincies. Er zijn dienstverleningsovereenkomsten (DVO) afgesloten met betrekking tot:

- **ICT:** zowel de algemene ICT- ondersteuning en specifieke Prolanderdiensten (bijvoorbeeld onderhoud VRIS, Oracle EBS, GIS-viewer).
- **HRM & Personeelsadministratie:** Arbo, personeels- en salarisadministratie, verlofadministratie, personeelsdeclaraties en applicatiebeheer HR-systemen.
- **Communicatie:** corporate communicatie, de website van Prolander en sociale media.
- **DIV/Archief:** archiefopslag in Tynaarlo, kosten posttransport tussen Assen en Groningen en de uitvoering en het beheer van de bedrijfsvoeringsarchieven van Prolander. Het beheer van

de projectarchieven van Prolander is buiten de DVO om belegd en komt voor rekening van Groningen en Drenthe; de eigenaren van deze archieven.

- **Huisvesting:** alle reguliere huisvestingskosten voor onder meer fysieke werkplekken en energie.
- **Klantcontactcentrum:** de eerste lijnsopvang voor telefonische oproepen voor Prolander.
- **Juridisch advies:** juridische ondersteuning en advies over zaken waarvoor Prolander zelf te weinig kennis en/of capaciteit heeft. Daarnaast kan Prolander indien nodig hele specifieke juridische kennis extern inkopen.
- **Financiële administratie & -advies & inkoop:** dit betreft hoofdzakelijk advies en ondersteuning op het gebied van inkoop.

In zijn totaliteit betaalde Prolander in 2019 € 1,2 miljoen voor deze dienstverlening aan de provincies. In onderstaand overzicht zijn de begrote en de gerealiseerde kosten van de DVO's weergegeven:

Dienstverleningsovereenkomst	Realisatie 2018	Begr. 2019 v. wijziging	Begr. 2019 na wijz.	Realisatie 2019	Vershil
- HRM dienstverlening	132.410	138.756	138.756	132.410	-6.346
- Juridische dienstverlening	-	7.245	7.245		-7.245
- Inkoopondersteuning	17.332	17.778	17.778	16.836	-942
- KCC dienstverlening	21.488	22.175	22.175	21.489	-686
- Communicatieadvies	-	11.099	11.099		-11.099
- DIV dienstverlening	53.722	55.173	55.173	53.723	-1.450
- Huisvesting	504.000	504.000	504.000	504.000	-
- Automatisering	432.000	427.500	427.500	432.000	4.500
Totaal	1.160.952	1.183.726	1.183.726	1.160.458	-23.268

De onderlinge afspraken zijn vastgelegd in een overkoepelende DVO, die is uitgewerkt in diverse deel-DVO's. In het geval van ICT is deze DVO verbijzonderd in een Service Level Agreement. Voor de huisvestingsdiensten zijn de concrete producten en diensten afgesproken die beide provincies leveren. De samenwerking tussen beide provincies en Prolander is in 2019 overall naar tevredenheid verlopen.

De DVO heeft een looptijd van vier jaar en eindigt eind 2019. Besprekingen over een nieuwe DVO vanaf 2020 zijn in de tweede helft van 2019 gestart. Inmiddels hebben de provincies Drenthe en Groningen en Prolander een nieuwe DVO tot en met 2023 afgesloten. De kosten van de nieuwe DVO zijn € 428.000 hoger dan de oude DVO. De oorzaken hiervoor zijn voornamelijk dat preciezer door de provincies is gekeken naar de benodigde ureninzet voor de DVO. Deze inzet is hoger dan tot dusverre in rekening was gebracht. Ook wordt een groter bedrag aan overhead in rekening gebracht.³

1.4. Wat heeft het gekost en wat waren de baten?

In de onderstaande tabel is aangegeven wat het resultaat is over 2019 en de verschillen voordelig (V) of nadelig (N) ten opzichte van de begroting 2019 na wijziging. Over het boekjaar

³ Een voorstel tot wijziging van de begroting 2020 zal nog aan het bestuur worden aangeboden.

2019 is een voordelig exploitatiesaldo behaald van € 134.477. Dit is € 134.477 meer dan het resultaat dat na wijzigingen was begroot.

Jaarrekening 2019	Begr. 2019 voor wijz.	Begr. 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil	V/N
Baten	-8.988.599	-8.746.119	-8.980.764	-234.645	V
Lasten	9.081.099	9.079.318	9.122.116	42.798	N
Saldo van baten en lasten	92.500	333.199	141.352	-191.847	V
Mutatie in de reserves	-92.500	-333.199	-275.829	57.370	N
Gerealiseerd resultaat	-	-	-134.477	-134.477	V

Uit de analyse blijkt dat dit rekeningresultaat voornamelijk wordt veroorzaakt door meer baten voor aanvullende opdrachten, meer loonkosten, minimaal gebruik van de post onvoorzien en minder inzet externe deskundigen.

De loonkosten zijn als gevolg van de nieuwe cao hoger dan begroot. In de begroting was rekening gehouden met een stijgingspercentage van 2,5% in werkelijkheid zijn de salarislasten gestegen met 4,7%. Tevens heeft Prolander extra inzet gehad voor de uitvoering van de aanvullende opdrachten voor de provincie Groningen wat heeft geleid tot meer loonkosten.

Deze loonkosten worden gecompenseerd door de extra bijdrage die Prolander ontvangt voor deze extra opdrachten.

De onderuitputting binnen de prestatie externe deskundigen doet zich voor binnen het reguliere exploitatiebudget. Dit jaar is er namelijk minder gebruik gemaakt van ondersteuning aangaande de bedrijfsvoering van Prolander. Daarnaast zijn kosten voor de ondersteuning bij de invoering van SharePoint lager uitgevallen. SharePoint zal pas in 2020 ingevoerd worden in plaats van 2019.

De post onvoorzien is in 2019 voor € 10.000 ingezet. Het betrof hier een aanwending voor de aanschaf van bedrijfskleding. Het restant is dit jaar niet ingezet. Voor de provincie Groningen zijn in 2019 door Prolander extra opdrachten uitgevoerd. Deze opbrengsten waren niet in de begroting 2019 opgenomen.

1.4.1. Voorstel resultaatbestemming 2019

Voorgesteld wordt om het resultaat 2019, € 134.477, toe te voegen aan de algemene reserve ter gedeeltelijke dekking van de met € 428.000 gestegen kosten van de DVO 2020, zie onderdeel 1.3. Samengevat ziet het voorstel van de resultaatbestemming 2019 er als volgt uit:

Voorstel resultaatbestemming 2019	
Gerealiseerd resultaat 2019	134.477
-/- Toevoeging algemene reserve t.b.v. DVO 2021	-134.477
Resultaat 2019 na resultaatbestemming	-

De bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling heeft een looptijd tot en met 2019. Voorgesteld wordt om het restant van € 135.583 toe te voegen aan de algemene reserve..

2. Paragrafen

Met de paragrafen wordt een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de jaarstukken gegeven. Voor Prolander betreffen dat de volgende paragrafen: weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en bedrijfsvoering. De paragrafen lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen en grondbeleid zijn voor Prolander niet van toepassing.

2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Essentieel van de weerstandscapaciteit is of deze toereikend is om eventuele risico's op te vangen. Hierbij wordt benadrukt dat de risico's alleen betrekking hebben op de bedrijfsvoering organisatie Prolander (bedrijf 1). Deze paragraaf geeft daarbij voornamelijk een doorkijk naar de komende boekjaren.

2.1.1. Kaders weerstandvermogen

Om de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's te kunnen beoordelen is een ratio weerstandsvermogen gedefinieerd:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio weerstandsvermogen}$$

Door het Rijk is geen algemene norm vastgesteld waar de gemeente of provincie aan moet voldoen. Prolander streeft er naar om de ratio weerstandsvermogen boven de 1,0 te houden. Dat betekent dat alle gekwantificeerde risico's minimaal gedekt moeten worden door de aanwezige weerstandscapaciteit. Door het *Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement* zijn wel enkele beoordelingsnormen gegeven. Een norm van tussen de 1,0 en 1,4 wordt binnen dat kader als voldoende beschouwd.

2.1.2. Inventarisatie van de risico's

Het financiële risico wordt berekend door de kans te vermenigvuldigen met de omvang van het ingeschatte financiële gevolg. Voor het financieel gevolg worden bandbreedtes gehanteerd om een klasseindeling te kunnen bepalen. De uiteindelijke risicoscore wordt berekend door de kwantiteitsklasse te vermenigvuldigen met de klasse behorend bij de bandbreedte van het financiële gevolg (A * B).

Kans (A)		Financieel gevolg (B)	
Klasse	Kwantiteit	Klasse	Bandbreedte
1	10%	1	< €50.000
2	30%	2	€50.000 - €100.000
3	50%	3	€100.000 - €250.000
4	70%	4	€250.000- €500.000
5	90%	5	> €500.000

Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen structurele- en incidentele financiële risico's. Indien noodzakelijk kan van bovenstaand model worden afgeweken voor zover en indien een bepaald risico de maximaal in dit model bereikbare waarde van € 450.000 overstijgt (90% van € 500.000).

Risico-inventarisatie Prolander

Bij de inventarisatie van de risico's zijn drie risico's geïdentificeerd, waarbij een inschatting is gemaakt van de kans dat het risico incidenteel (I) of structureel (S) zich daadwerkelijk zal voordoen. Prolander heeft de volgende risico's geïdentificeerd (risicoscore van 1 laag risico tot 25 hoog risico):

Risico	Risico-score	Financieel risico structureel	Financieel risico incidenteel
Langdurig ziekteverzuim	12	205.700	-
Krapte arbeidsmarkt / flexibele schil	12	96.000	-
Dienstverleningsovereenkomst	PM	PM	PM
Coronacrisis	PM	PM	PM
Totaal risico's		301.700	-

Langdurig ziekteverzuim

Bij een relatief kleine organisatie als Prolander heeft langdurig ziekteverzuim een behoorlijke invloed op de exploitatie. Omdat de werkzaamheden doorlopen en niet altijd binnen de eigen formatie kunnen worden opgevangen is voor het langdurig verzuim regelmatig externe inhuur benodigd. Het risico is structureel van aard.

Omvang

De omvang is berekend door de loonsom 2020 te vermenigvuldigen met het gerealiseerde verzuimpercentage over 2019 van 5%. De uitkomst van afgerond € 342.900 (€ 6.857.000 x 5%) wordt vermenigvuldigd met een opslag voor de inhuur van externen. De inhuur van tijdelijke krachten en externen is namelijk in verhouding met de eigen formatie relatief prijzig. De uitkomst wordt daarom op basis van verwachtingscijfers met 20% verhoogd. De financiële omvang bedraagt zodoende € 411.400 (€ 342.900*120%). De kwantiteit is ingeschaald op klasse 3 waardoor het financiële risico van deze extra lasten wordt geschat op €205.700.

Risicoscore

Kans (A)		Financieel gevolg (B)		Risico (A * B)		
Kwantiteit	Klasse	Omvang	Klasse	Risico €	Risicoscore	I/S
50%	3	€ 411.400	4	€ 205.700	12	S

Beheersmaatregel

Door het voeren van gedegen verzuimmanagement wordt het risico van verzuim beperkt. Indien er toch sprake is van verzuim, is het streven de werkzaamheden zoveel als mogelijk binnen de huidige formatie op te lossen. Wanneer er toch moet worden ingehuurd worden de kosten in eerste instantie gedekt uit de exploitatie of door een beroep te doen op de algemene reserve.

Krapte arbeidsmarkt/ flexibele schil

De formatie bestaat voor een deel uit een flexibele schil die nodig is om de organisatie mee te kunnen laten bewegen met fluctuaties in het werkaanbod naar omvang en naar type functies. Daarnaast is het door toenemende krapte op de arbeidsmarkt lastig om sommige functies te vervullen met eigen medewerkers. Doordat de inhuur van tijdelijke krachten en externen in verhouding met een eigen formatie vaak prijziger is, levert dit extra lasten op. Het risico is structureel van aard.

Omvang

De verwachting is dat voor ongeveer 10% van de totale formatie in het algemeen een hogere loonsom moet worden betaald. De omvang van het risico bedraagt afgerond circa € 137.100 ((10% x € 6.857.000⁴) x 20%). De kwantiteit is ingeschaald op klasse 4 (waarschijnlijk), waarmee het totaal financiële risico is bepaald op € 96.000.

Risicoscore

Kans (A)		Financieel gevolg (B)		Risico (A * B)		
Kwantiteit	Klasse	Omvang	Klasse	Risico €	Risicoscore	I/S
70%	4	€ 137.100	3	€ 96.000	12	S

Beheersmaatregel

De kosten van het inhuren van tijdelijke medewerkers worden zoveel als mogelijk beperkt. De provincie Drenthe heeft de inhuur aanbesteed, zowel voor payrolling als voor uitzendwerk. Voor Prolander gelden dezelfde voorwaarden.

Dienstverleningsovereenkomsten 2020 - 2024

De provincies en Prolander hebben een nieuwe dienstverleningsovereenkomst voor de periode 2020- 2023 afgesloten. De kosten gaan jaarlijks € 428.000 hoger uitvallen voor Prolander. Omdat voor de dekking van de gestegen kosten een verhoging van de provinciale bijdragen nodig is, moet conform de WGR en het financieel reglement Prolander een begrotingswijzing worden opgesteld, die voor een zienswijze aan de Provinciale Staten zal worden voorgelegd. Na ontvangst van eventuele zienswijzen zullen de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Groningen en Drenthe een besluit nemen over de verhoging van de provinciale bijdragen, en zal het bestuur van Prolander een definitief besluit nemen over de DVO voor 2020 en verder.

Coronacrisis

De coronacrisis, waarvan sinds begin maart 2020 ook in Nederland sprake is, heeft grote gevolgen voor de manier van werken van de organisatie Prolander. Prolander volgt daarbij de richtlijnen van het RIVM en wil maximaal bijdragen aan de beperking van het verspreiden van het virus en tevens aan het waarborgen van de continuïteit van de uitvoering van het programma en de bedrijfsvoering. Op dit moment valt niet in te schatten hoe de crisis zich zal ontwikkelen en hoe lang deze zal voortduren. De continuïteit van de uitvoeringsorganisatie Prolander is vooralsnog gewaarborgd.

2.1.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten op te kunnen vangen. Als blijkt dat deze tegenvallers niet gedekt kunnen worden binnen de gehele begroting is de bedrijfsvoeringsorganisatie aangewezen op een extra bijdrage van de provincies Groningen en Drenthe. De weerstandscapaciteit is onderverdeeld in een structurele- en incidentele weerstandscapaciteit.

⁴ Omvang van de totale loonkosten 2020 conform de programmabegroting 2020.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien in de exploitatie. Hiervoor is jaarlijks een post opgenomen van € 50.000.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het bedrag dat in het eigen vermogen vrij aanwendbaar is. Prolander rekent de algemene reserve tot het vrij aanwendbare vermogen. Deze reserve is bedoeld voor het opvangen van onvoorzien uitgaven voortvloeiende uit opkomende verplichtingen, calamiteit en het opvangen van eventuele rekeningtekorten. De huidige stand van de algemene reserve bedraagt € 480.389. Ook wordt het nog te bestemmen rekeningresultaat 2019 (€ 134.477)⁵ toegerekend tot het vrij aanwendbare vermogen⁶.

2.1.4. Confrontatie met beschikbare weerstandscapaciteit

In het volgende overzicht worden de hierboven genoemde risico's in verband gebracht met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit		Structureel	Incidenteel	Totaal
A	Geïntariseerde risico's	301.700	-	301.700
B	Beschikbare weerstandscapaciteit	-50.000	-614.866	-664.866
C = B - A	Saldo	251.700	-614.866	-363.166

De ratio weerstandsvermogen⁷ met betrekking tot het totaal aan risico's is als volgt berekend:

$$\frac{664.866}{301.700} = 2,20$$

Conclusie

De uitkomst van 2,20 voldoet ruimschoots aan de streefnorm van groter dan 1. Dit betekent dat de huidige weerstandscapaciteit toereikend is om de geïdentificeerde risico's op te vangen wanneer deze zich tegelijk in één begrotingsjaar voordoen.

2.1.5. Financiële kengetallen

In onderstaand overzicht zijn de wettelijk verplichte kengetallen gepresenteerd. Na de tabel volgt een korte toelichting.

⁵ Overigens wordt in onderdeel 1.4.1., bestemming resultaat voorgesteld het rekeningresultaat te bestemmen voor de gestegen kosten van de DVO. Na bestemming is geen sprake meer van vrij aanwendbaar vermogen.

⁶ Op grond van artikel 18, reserves en weerstandsvermogen, van de gemeenschappelijke regeling Prolander (2 november 2015) wordt een batig saldo in beginsel toegevoegd aan de weerstandscapaciteit (de algemene reserve) van de bedrijfsvoeringsorganisatie.

⁷ In de berekening van deze ratio is geen rekening gehouden met de PM post in verband met de kostenstijging van de DVO.

Financiële kengetallen	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Norm
Netto schuldquote	-0,98%	-6,79%	-5,36%	<130%
Netto schuldquote gecorr. voor alle leningen	-0,98%	-6,79%	-5,36%	<130%
Solvabiliteitsratio	12,49%	12,46%	9,16%	>25%
Structurele exploitatieruimte	-0,26%	-4,03%	-6,53%	>0%
Solvabiliteit na correctie	18,37%	24,18%	21,72%	>25%

Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle leningen)

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Prolander ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe beter. Ten opzichte van het voorgaande boekjaar is een verbetering van netto schuldquote te zien. Dit komt door toename van de vlottende activa terwijl de baten licht zijn gestegen. Het percentage van -5,36% is uitstekend.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Prolander in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het gerealiseerde percentage van 9,16% is lager dan de norm van 25% of hoger en dit wordt veroorzaakt door de rekeningcourantverhouding met bedrijf 2 en 3 (provincies Groningen en Drenthe). Om een betere afspiegeling te geven van de solvabiliteit van Prolander is het kengetal *solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers* opgenomen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief met de mutatie reserves) en uitgedrukt in een percentage. Een negatief percentage betekent dat de structurele baten niet toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Met het gerealiseerde percentage van -6,53% is sprake van een negatieve exploitatieruimte. Dit wordt veroorzaakt door een sterkere toename van de structurele lasten ten opzichte van de structurele baten. Vanaf boekjaar 2020 is weer sprake van een positieve exploitatieruimte door een structureel hogere bijdrage deelnemers.

Solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers

Om een realistischer beeld te geven van de solvabiliteit van bedrijf 1 is het kengetal *solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers* opgenomen. Dit kengetal is toegevoegd omdat in de berekening van de solvabiliteitsratio die bij ministeriële regeling is voorgeschreven geen rekening wordt gehouden met de feitelijke schuldenpositie van de eigen organisatie. Bij de rekeningcourantverhoudingen met de provincies Groningen en Drenthe is in beginsel geen sprake van een schuld maar van vooruit ontvangen gelden met een specifiek bestedingsdoel. Prolander is belast met de uitvoering van de projecten en het besteden van de projectgelden, maar beide moeders staan garant voor de daadwerkelijke financiële verplichtingen.

Wanneer de rekeningcourantverhouding buiten de berekening van de solvabiliteitsratio wordt gelaten is er sprake van een solvabiliteitsratio van 21,72%. Dit is een verbetering van de ratio

ten opzichte van vorig jaar. Hoewel hiermee niet wordt voldaan aan de gepresenteerde norm van 25% is er geen sprake van een zorgelijke situatie gezien de omvang van de vlottende activa, zoals blijkt uit de balans per 31 december 2019 (paragraaf 5.1). De omvang van de vlottende activa is namelijk groter dan de omvang van de vlottende passiva waarmee in principe dus onmiddellijk aan alle (kortlopende) verplichtingen kan worden voldaan.

2.2. Financiering

Via de financieringsparagraaf (artikel 13 van het BBV) in de begroting en de jaarstukken wordt de uitwerking en uitvoering van het treasurybeleid respectievelijk vastgesteld en verantwoord. In deze paragraaf worden onder meer de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de renterisiconorm en de verwachte toe- of afname van geldleningen en/of uitzettingen.

2.2.1. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet houdt in dat de gemiddelde netto-vlottende schuld van een decentrale overheid (ofwel openbaar lichaam) in een bepaald kwartaal niet hoger mag zijn dan een wettelijk bepaald percentage van het begrotingstotaal aan lasten. In artikel 2, lid 1d van de uitvoeringsregeling van de Wet fido is het percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2%. Hieronder volgt de toetsing van de kasgeldlimiet.

Berekening kasgeldlimiet (1)

Begrotingstotaal aan lasten * 8,2%	=	Kasgeldlimiet in bedrag
€ 9.081.099 * 8,2%	=	€ 744.650

Berekening netto-vlottende schuld (2)

Vlottende schuld -/- vlottende middelen	=	Netto-vlottende schuld
€ 4.848.566 -/- € 7.872.441	=	- € 3.023.876

Toetsing kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet (1) -/- netto-vlottende schuld (2)	=	Ruimte (+) of overschrijding (-)
€ 744.650 -/- - € 3.023.876	=	€ 3.768.526 (+)

Op basis van de uitkomst kan worden geconcludeerd dat Prolander, op basis van de balans per 31 december 2019, voldoet aan de wettelijke bepalingen omtrent de kasgeldlimiet van de Wet fido.

2.2.2. Geldleningen

De provincie Drenthe heeft in de aanloopfase diverse investeringen voorgefinancierd. In totaal ging dit om een bedrag van € 1.866.594. Hierbij is de afspraak gemaakt dat Prolander deze lening met ingang van het jaar 2016 in vier jaarlijkse termijnen aflost. Voor deze geldlening is Prolander geen rentevergoeding verschuldigd. De terugbetaling van de termijn voor 2019 heeft plaatsgevonden. Daarmee is deze lening volledig afgelost.

Omschrijving	Lening- bedrag	Rente- percentage	Saldo 01-01-2019	Saldo 31-12-2019	Rentelast
Lening provincie Drenthe	1.866.594	0%	466.648	-	-
Totaal	1.866.594	-	466.648	-	-

2.2.3. Omslagrente

Verwerking van de renteomslag is verplicht vanaf boekjaar 2018. Het rente omslagpercentage wordt bepaald door de netto rentelasten te delen door de boekwaarde van de investeringen. Aangezien bij Prolander geen sprake is van rentelasten wordt er geen omslagrente toegerekend aan de activa.

2.2.4. Renterisiconorm

Het renterisico heeft betrekking op de vaste schuld en op het bedrag waarover renterisico wordt gelopen. Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de aflossingen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm. De renterisiconorm heeft betrekking op het totaal van de begroting van uitsluitend het komende jaar. De renterisiconorm bedraagt 20% van de vaste schuld (waarbij een drempelbedrag geldt van € 2.500.000). Bij Prolander is ultimo 2019 sprake van een lang vreemd vermogen positie van € 0. Prolander voldoet aan de renterisiconorm, zoals uit de onderstaande berekeningen blijkt.

Berekening renterisico (1)

Renteherzieningen + aflossingen	=	Renterisico
€ 0 + € 466.649	=	€ 466.649

Berekening renterisiconorm (2)

Begrotingstotaal * 20%	=	Renterisiconorm
€ 9.081.099 * 20%	=	€ 2.500.000 ⁸

Toetsing renterisico in relatie tot de renterisiconorm

Aangezien de renterisiconorm (2) groter is dan het renterisico (1) is er sprake van ruimte onder de renterisiconorm.

2.3. Bedrijfsvoering

De paragraaf betreffende de bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. In de programmaverantwoording, onderdelen, 1.1.2 tot en met 1.3 is de bedrijfsvoering uitvoerig aan de orde geweest en wordt daarom in deze paragraaf niet nader toegelicht.

⁸ Aangezien de uitkomst (€ 1.816.220) lager is dan het drempelbedrag bedraagt de norm € 2.500.000.

Jaarrekening

3. Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De balans is een in geld uitgedrukt overzicht van de samenstelling van de financiële positie op een bepaald tijdstip. Enerzijds staan op de balans de bronnen waar het vermogen vandaan komt; de passiva. Anderzijds staan op de balans de zaken waar dit vermogen in gestopt is; de activa. Onder de passiva staan eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (langlopende leningen en kortlopende schulden). Activa zijn onder andere investeringen, debiteuren en liquide middelen.

3.1. Grondslagen voor waardering

Voor zover niet anders vermeld zijn de activa gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte economische levensduur.

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en eventuele bijkomende kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en direct gerelateerde bijdragen, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen. De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin de investering heeft plaatsgevonden.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in het financieel reglement Prolander. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten.

Vaste schulden

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.2. Grondslagen voor resultaatbepaling

Onder baten worden die baten verstaan die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft Prolander zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de specifieke (sectorale) regels.

Resultaatbestemming

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is op de balans gepresenteerd onder het eigen vermogen. Bij de vaststelling van de jaarstukken wordt dit bedrag definitief bestemd.

4. Overzicht van baten en lasten

4.1. Overzicht van baten en lasten over de periode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019

Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019 voor wijziging			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019			Verschil (b -/- a)	V/N
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo (a)	Baten	Lasten	Saldo (b)		
Prestatie	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo (a)	Baten	Lasten	Saldo (b)	Resultaat	
Loonkosten	6.127.734		6.596.344	6.596.344	-	6.381.864	6.381.864	-	6.553.187	6.553.187	171.323	N
Aanvullende bedrijfsvoering	224.952		252.226	252.226	-	252.226	252.226	-	224.458	224.458	-27.768	V
Overige bijkomende kosten	287.215		268.944	268.944	-	278.944	278.944	-	310.235	310.235	31.291	N
Organisatieontwikkeling	549.144		204.500	204.500	-	312.019	312.019	-	313.185	313.185	1.166	N
Totaal personele kosten	7.189.045	-	7.322.014	7.322.014	-	7.225.053	7.225.053	-	7.401.065	7.401.065	176.012	N
Huisvesting	504.000	-	504.000	504.000	-	504.000	504.000	-	504.000	504.000	-	=
Automatisering	432.000	-	427.500	427.500	-	451.080	451.080	-	463.292	463.292	12.212	N
Archiefkosten	18.830	-	20.000	20.000	-	20.000	20.000	-	19.848	19.848	-152	V
Kapitaallasten investeringen	576.519	-	607.585	607.585	-	607.585	607.585	-	593.753	593.753	-13.832	V
Externe deskundigen	48.558	-	75.000	75.000	-	156.600	156.600	-	74.186	74.186	-82.414	V
Kantoorkosten	64.395	-	75.000	75.000	-	75.000	75.000	-	65.972	65.972	-9.028	V
Onvoorzien	-	-	50.000	50.000	-	40.000	40.000	-	-	-	-40.000	V
Totaal materiële kosten	1.644.302	-	1.759.085	1.759.085	-	1.854.265	1.854.265	-	1.721.051	1.721.051	-133.214	V
Bijdrage Drenthe	-5.594.107	-6.107.638	-	-6.107.638	-6.024.138	-	-6.024.138	-6.024.138	-	-6.024.138	-	=
Bijdrage Groningen	-2.638.730	-2.880.961	-	-2.880.961	-2.721.981	-	-2.721.981	-2.721.981	-	-2.721.981	-	=
Aanvullende opdrachten	-216.925	-	-	-	-	-	-	-222.873	-	-222.873	-222.873	V
Overige incidentele baten	-5.660	-	-	-	-	-	-	-11.772	-	-11.772	-11.772	V
Totaal bijdragen	-8.455.422	-8.988.599	-	-8.988.599	-8.746.119	-	-8.746.119	-8.980.764	-	-8.980.764	-234.645	V
Saldo van baten en lasten	377.925	-8.988.599	9.081.099	92.500	-8.746.119	9.079.318	333.199	-8.980.764	9.122.116	141.352	-191.847	V
Mutatie in de reserves	-701.821	-92.500	-	-92.500	-333.199	-	-333.199	-275.829	-	-275.829	57.370	N
Gerealiseerd resultaat	-323.896	-9.081.099	9.081.099	-	-9.079.318	9.079.318	-	-9.256.593	9.122.116	-134.477	-134.477	V

+ is een nadeel (N), - is een voordeel (V)

4.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

De baten en lasten van Prolander zijn onderverdeeld in drie productvelden met ieder eigen prestaties. De productvelden bestaan uit de personeels- en materiële kosten en de ontvangsten van de provincies, medefinanciers en overige (incidentele) bijdragen. In de toelichting zijn de verschillen op het niveau van prestatie toegelicht. Met de aanduiding 'V/N' is aangegeven of er sprake is van een voor- of nadeel ten opzichte van de begroting 2019 na wijziging. Afwijkingen op prestaties kleiner dan € 10.000 zijn niet toegelicht.

Vennootschapsbelasting

Prolander heeft een fiscaal advies over de vennootschapsbelastingplicht. Op grond hiervan is geconcludeerd dat er geen sprake is van een vennootschapsbelastingplicht. Om deze reden is de vennootschapsbelasting niet opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

4.2.1. Personele kosten

Loonkosten	Afwijking	V/N
	€ 171.323	N

De loonkosten zijn als gevolg van de nieuwe cao hoger dan begroot, effect € 137.741 nadelig. In de begroting was rekening gehouden met een stijgingspercentage van 2,5%, in werkelijkheid zijn de salarislasten gestegen met 4,7%. Verder heeft er inhuur plaatsgevonden in verband met betaalde opdrachten, effect € 190.743 nadelig. Vervanging van langdurig zieken en meerprijs van externe inhuur veroorzaakte een bedrag van € 66.307 nadelig. Hier tegenover staat een bedrag van € 142.571 voordelig in verband met het generatiepact doordat minder mensen met GP zijn gegaan en deels ook later. Verder waren de kosten van vervanging lager wegens het later of nog niet invullen van de vacatureruimte. Tenslotte is er een bedrag van € 77.091 voordelig aanwijsbaar in verband met moeilijk vervulbare vacatures.

Aanvullende bedrijfskosten	Afwijking	V/N
	€ 27.768	V

Het voordeel wordt veroorzaakt doordat er geen gebruik is gemaakt van communicatieadvies en juridische dienstverlening zoals opgenomen in de dienstverleningsovereenkomsten met de provincie Drenthe.

Overige bijkomende kosten	Afwijking	V/N
	€ 31.291	N

In 2019 is door medewerkers van Prolander voor dienstreizen meer gebruik gemaakt van het openbaar vervoer. Daarnaast mag op grond van de reisregeling provincie Drenthe nu ook voor woon- werkverkeer gebruik gemaakt worden van de NS-businesscard. Hier is veel gebruik van gemaakt met als gevolg dat ook de kosten aanzienlijk zijn gestegen.

4.2.2. Materiële kosten

Automatisering	Afwijking	V/N
	€ 12.212	N

Het verwachte tekort binnen de prestatie automatisering is ontstaan door twee effecten. Er is sprake van meerkosten door een hoger aantal afgenomen accounts bij de provincie Drenthe. Dit veroorzaakt een nadeel van € 4.500 in 2019. Daarnaast is er sprake van niet begrote uitgaven voor de digitalisering van de personeelsdossiers. Het digitaliseren van de personeelsdossiers is een verplichting die voortvloeit uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Dit levert een nadeel op van € 7.700 in 2019.

Kapitaallasten	Afwijking	V/N
	€ 13.832	V

Op basis van de vastgestelde jaarstukken 2018 kan worden vastgesteld dat de kapitaallasten in 2019 lager uitvallen. Dit komt doordat in 2018 niet het volledige investeringskrediet tot uitputting is gekomen. De totale afschrijving voor 2019 kan worden vastgesteld op € 593.753. Dit levert een voordeel op van € 13.832 ten opzichte van de begroting 2019.

Externe deskundigen	Afwijking	V/N
	€ 82.414	V

De onderuitputting binnen de prestatie externe deskundigen doet zich voor binnen het reguliere exploitatiebudget. Dit jaar is er minder gebruik gemaakt van ondersteuning aangaande de bedrijfsvoering van Prolander. Dit komt onder meer door schaarste van de in te huren expertise. Daarnaast zijn kosten voor de ondersteuning bij de invoering van SharePoint lager uitgevallen door vertraging van de invoering. Er is in 2019 een pilot gestart maar de brede uitrol van SharePoint zal pas in 2020 worden ingevoerd in plaats van in 2019.

Onvoorzien	Afwijking	V/N
	€ 40.000	V

De post onvoorzien is in 2019 voor € 10.000 ingezet. Het betrof hier een aanwending voor de aanschaf van bedrijfskleding. Het restant is dit jaar niet ingezet.

4.2.3. Bijdragen

Aanvullende opdrachten	Afwijking	V/N
	€ 222.873	V

Met de provincie Groningen zijn bovenop de reguliere Prestatieovereenkomst 2019 Provincie Groningen – Prolander aanvullende opdrachten afgesloten. De opbrengsten van deze opdrachten zijn niet begroot. In de najaarsrapportage is een indicatie afgegeven van de verwachte baten. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de aanvullende opdrachten.

Betaalde opdrachten	Realisatie 2019
POP Weidevogels	7.255
Blauwe stad	43.440
Groningen Centraal	36.820
Vissen voor verbinding	71.968
ZWK	51.000
Stadsmeierrechten, Oude Veenkoloniën blok 4	10.807
Slotdeclaratie RWS N33	1.583
Totaal betaalde opdrachten	222.873

Overige incidentele baten	Afwijking	V/N
	€ 11.772	V

Het betreft hier een terugbetaling van teveel betaalde loonheffing 2018. Daarnaast gaat het om een terugbetaling van de provincie Drenthe aan Prolander voor telefoonkosten, over voorgaande jaren, die abusievelijk teveel waren gefactureerd.

4.2.4. Mutatie reserves

Onttrekkingen reserves	Afwijking	V/N
	€ 57.370	N

Er zijn minder middelen onttrokken aan de algemene- en bestemmingsreserves dan begroot. Dit is veroorzaakt door de lagere lasten voor de ondersteuning bij de invoering van SharePoint (zie toelichting externe deskundigen) waardoor er ook minder middelen uit de reserve benodigd waren in 2019.

4.3. Overzicht van incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Prolander hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

- Als bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als “structureel”.
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet-structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten. In het overzicht is dit vertaald door naast de incidentele last ook de mutatie uit de reserve te presenteren.
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer duurt dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

De over 2019 gerealiseerde incidentele baten en lasten zich als volgt te specificeren:

Incidentele baten en lasten	Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
A. Incidentele baten			
- Aanvullende opdrachten	-	-	-222.873
- Overige incidentele baten	-	-	-11.772
- Incidentele deelnemersbijdrage	-591.106	-591.106	-591.106
- Mutaties reserves	-92.500	-333.199	-275.829
Totaal incidentele baten	-683.606	-924.305	1.101.580
B. Incidentele lasten			
- Organisatieontwikkeling	204.500	312.019	313.185
- Generatiepact (saldo)	209.807	209.807	67.236
Totaal incidentele lasten	414.307	521.826	380.421
Saldo incidentele baten en lasten	-269.299	-402.479	-721.159

5. Balans

5.1. Balans per 31 december 2019

Balans per 31 december 2019	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2018
Activa		
Materiële vaste activa	266.505	809.057
- Investerings met een economisch nut	266.505	809.057
Totaal vaste activa	266.505	809.057
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	7.872.441	6.297.196
- Vorderingen op openbare lichamen	168.155	35.452
- Rekening courant verhouding met het Rijk	7.704.286	6.261.488
- Overige vorderingen	-	256
Overlopende activa	52.066	35.028
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	52.066	35.028
Totaal vlottende activa	7.924.507	6.332.223
Totaal activa	8.191.012	7.141.280
Passiva		
Eigen vermogen	750.450	891.801
- Algemene reserve	480.389	294.391
- Bestemmingsreserves	135.583	273.513
- Het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	134.477	323.897
Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	-	466.649
- Onderhandse leningen van openbare lichamen	-	466.649
Totaal vaste passiva	750.450	1.358.450
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	4.848.566	3.257.161
- Overige schulden	4.848.566	3.257.161
Overlopende passiva	2.591.996	2.525.670
- Nog te betalen bedragen	354.996	278.520
- Overige vooruitontvangen bedragen	2.237.000	2.247.150
Totaal vlottende passiva	7.440.562	5.782.831
Totaal passiva	8.191.012	7.141.280

5.2. Toelichting balans per 31 december 2019

5.2.1. Vaste activa

Materiële vaste activa

Prolander kent alleen investeringen die zijn te typeren als investeringen met een economisch nut. Investeringen hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin de investering heeft plaatsgevonden. Er is geen sprake van rentetoe-rekening op activa. Daarnaast hebben in 2019 geen desinvesteringen, bijdragen van derden en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen plaatsgevonden.

Afschrijvingen 2019

De richtlijnen over het afschrijven zijn vastgesteld in het Financiële Reglement Prolander. Op grond van het Financiële Reglement worden investeringen lineair afgeschreven. Voor software, automatiseringsapparatuur en telefooninstallaties geldt een afschrijvingstermijn van vier jaar, waarbij de restwaarde is gesteld op nihil. De ontwikkeling van de boekwaarde gedurende het verslagjaar is als volgt:

Vaste activa	Boekwaarde 31-12-2018	Investeringen boekjaar	Afschrijvingen boekjaar	Boekwaarde 31-12-2019
Materiële vaste activa				
Investeringen met economisch nut	809.057	51.201	593.753	266.505
- Overige materiële vaste activa	809.057	51.201	593.753	266.505
Totaal vaste activa	809.057	51.201	593.753	266.505

Investeringen 2019

De gedane investeringen in 2019 betreffen de ontwikkeling van het verplichtingenportaal in EBS en diverse aanpassingen binnen het vastgoedregistratie systeem (VRIS). De besteding van het investeringskrediet in 2019 staat hieronder vermeld.

Investering	Beschikbaar krediet	Besteding cumulatief	Restant krediet
- ICT-investering 2019	75.328	51.201	24.128
Totaal	75.328	51.201	24.128

Restantkredieten

Voorgesteld wordt om het krediet voor de ICT-investeringen 2019 over te hevelen naar 2020. De gewenste overheveling (€ 24.128) bestaat volledig uit de nog openstaande verplichtingen die doorlopen tot in 2020. Voor de volledigheid wordt vermeld dat in de meerjarenbegroting 2019-2023 al rekening is gehouden met de volledige uitputting van dit krediet en dit heeft dus meerjarig geen hogere kapitaallasten tot gevolg.

5.2.2. Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen van Prolander bestaan uit vorderingen op openbare lichamen, de rekening-courantverhouding met het Rijk en de overige vorderingen. De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaat per 31 december 2019 volledig uit een openstaande vorderingen op de provincie Groningen voor een bedrag van € 168.155. Voor de vorderingen op openbare lichamen is geen voorziening voor oninbaarheid opgenomen.

Rekening-courantverhouding met het Rijk

Deze post betreft de aangehouden middelen op de rekening-courant relatie met het Rijk uit hoofde van het schatkistbankieren. Deze kunnen zonder beperking of boete worden omgezet in liquide middelen. De rekening-courantverhouding per 31 december 2019 bedraagt € 7.704.286. In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren in 2019 is geweest.

Benutting drempelbedrag Schatkistbankieren	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
1. Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehoud. midd.	-	-	-	-
2. Drempelbedrag Prolander	250.000	250.000	250.000	250.000
Ruimte onder het drempelbedrag (= 2 > 1)	250.000	250.000	250.000	250.000
Overschrijding van het drempelbedrag (= 1 > 2)	-	-	-	-

Overige vorderingen

De balanspost overige vorderingen bedraagt nihil per 31 december 2019.

Overlopende activa

Overlopende activa zijn bijvoorbeeld facturen die in 2019 zijn betaald, maar eigenlijk betrekking hebben op een volgend boekjaar. Daarnaast kunnen overlopende activa ook betrekking hebben op opbrengsten in 2019 die op balansdatum nog niet zijn gefactureerd.

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen

Deze post bestaat uit een opbrengst à € 36.820 die toebehoort aan boekjaar 2019 maar op balansdatum nog niet is gefactureerd. De andere post heeft betrekking op een vooruitbetaalde factuur à € 5.000 voor een opleiding die in 2020 zal plaatsvinden en een vordering loonheffing à € 5.795.

5.2.3. Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit het saldo van de algemene reserve, de bestemmingreserve(s) en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten.

Eigen vermogen	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2019
- Algemene reserve	294.391	216.378	30.380	480.389
- Bestemmingsreserve OOP	273.513	107.519	245.449	135.583
- Te bestemmen resultaat	323.897	134.477	323.897	134.477
Totaal eigen vermogen	891.801	458.374	599.726	750.450

Algemene reserve

De algemene reserve vormt de financiële weerstandscapaciteit voor het opvangen van financiële risico's en onvoorziene ontwikkelingen. In de gemeenschappelijke regeling is bepaald dat de algemene reserve (de weerstandscapaciteit) maximaal 10% van de jaaromzet mag bedragen. Als de algemene reserve boven de 10% komt, dient het meerdere te worden teruggestort aan de deelnemers. Voor het boekjaar 2019 bedraagt het gestelde maximum van de algemene reserve € 898.860⁹. De algemene reserve is ingesteld op 1 januari 2016 en kent geen einddatum.

In het boekjaar heeft één onttrekking plaatsgevonden uit de algemene reserve.

- Bestuursbesluit nr. 2019-03 (- € 30.380): in de bestuursvergadering van 12 november 2018 is het uitvoeringsplan SharePoint vastgesteld. Om hier uitvoering aan te geven is conform het bestuursbesluit van 1 juli 2019 een bedrag van € 30.380 onttrokken uit de algemene reserve. De uiteindelijke onttrekking uit de reserve is lager dan was begroot (€ 51.580).

In het boekjaar heeft daarnaast de volgende storting plaatsgevonden in de algemene reserve.

- Bestuursbesluit nr. 2019-02 (+ € 216.378): een deel van het rekeningresultaat 2018 is toegevoegd aan de algemene reserve ten behoeve van het op voldoende niveau brengen van de weerstandscapaciteit voor de komende jaren.

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Het gerealiseerde resultaat over het boekjaar 2019 bedraagt € 134.477. In hoofdstuk 4 is toegelicht hoe dit resultaat is ontstaan.

Bestemmingsreserve organisatieontwikkeling

De bestemmingsreserve is ingesteld voor het dekken van de meerjarige extra lasten zoals vastgesteld in het organisatie-ontwikkelplan. De bestemmingsreserve is ingesteld op 16 juni 2017 en loopt in beginsel tot en met 31 december 2019.

In 2019 hebben er drie onttrekkingen plaatsgevonden uit de bestemmingsreserve.

- Bestuursbesluit nr. 2019-03 (- € 45.430): in de bestuursvergadering van 12 november 2018 is het uitvoeringsplan SharePoint vastgesteld. Om hier uitvoering aan te geven is conform het bestuursbesluit van 1 juli 2019 een bedrag van € 45.430 onttrokken uit de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling. De uiteindelijke onttrekking uit de reserve is lager dan was begroot (€ 81.600).
- Bestuursbesluit nr. 2019-02 (- € 107.519): betreft de toevoeging aan de exploitatie van de overgehevelde OOP-middelen die bij de resultaatbestemming 2018 zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling. Met deze onttrekking worden de overgehevelde middelen weer toegevoegd aan de exploitatie voor de uitvoering van het OOP in 2019.
- Bestuursbesluit 9 april 2019 (- € 92.500): betreft de onttrekking vanuit de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling ten behoeve van de uitvoering van het organisatieontwikkelplan in het boekjaar 2019.

⁹ 10% van het totaal aan begrote baten zoals vermeld in de begroting 2019 vóór wijziging (10% van € 8.988.599).

In het boekjaar heeft daarnaast één storting plaatsgevonden in de bestemmingsreserve.

- Bestuursbesluit nr. 2019-01 (+ € 107.519): een deel van het rekeningresultaat 2018 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor het uitvoering van OOP in 2019.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

De vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer bestaan uit het saldo van de onderhandse leningen bij openbare lichamen.

Onderhandse leningen van openbare lichamen

Deze post heeft volledig betrekking op de onderhandse lening bij de provincie Drenthe. Het oorspronkelijke bedrag van de lening bedraagt € 1.866.594. Bij deze lening is sprake van een verschuldigd rentepercentage van 0%. Het oorspronkelijke bedrag van de lening is gelijk aan de kosten van de ICT- investering uit 2015 die door de provincie Drenthe is voorgefinancierd. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 466.649. De onderhandse leningen van openbare lichamen per 31 december 2019 bedraagt nihil.

5.2.4. Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige schulden

De overige schulden bestaan uit de post crediteuren voor een bedrag van € 113.314 en de rekeningcourantverhoudingen met de provincie Groningen (bedrijf 2) van € 1.444.323 en de provincie Drenthe (bedrijf 3) van € 3.290.929.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn baten die in 2019 als ontvangst zijn geboekt, maar die feitelijk tot 2020 of latere jaren behoren. Daarnaast bestaan overlopende passiva uit uitgaven die in 2019 als lasten zijn geboekt, maar die pas in 2020 of later daadwerkelijk tot een betaling zullen leiden.

Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen

Het saldo van de verplichtingen die toebehoren tot boekjaar 2019 maar in het boekjaar 2020 tot betaling zullen leiden, bedraagt € 354.996. De verplichtingen zijn als volgt te specificeren:

• Nog af te dragen btw vierde kwartaal 2019:	€	262.139
• Nog te ontvangen facturen boekjaar 2019:	€	92.857

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen

Betreft de vooruit ontvangen deelnemersbijdragen van Groningen à € 692.125 en Drenthe à € 1.544.875 voor het eerste kwartaal van 2020.

5.3. EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de organisatie.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is voor de decentrale overheden verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo van Prolander komt op basis van de realisatie 2019 uit op € 401.201. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 401.201 euro lager zijn dan de inkomsten.

Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU saldo.

Berekening EMU-saldo (bedragen x €1.000)		Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019
Periode		T	T	T
A.	Exploitatiesaldo vóór mutatie reserves	-378	93	--141
B.	Mutatie (im)materiële vaste activa	-508	-552	-543
C.	Mutatie voorzieningen	-	-	-
D.	Mutatie voorraden	-	-	-
E.	Boekwinst bij verkoop effecten en gerealiseerde boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)		130	645	401

5.4. Niet in de balans opgenomen rechten/verplichtingen

Op grond van artikel 53 BBV dient in de toelichting bij de balans de belangrijke financiële verplichtingen te worden opgenomen waaraan Prolander voor de komende jaren is gebonden. Hieronder zijn per overeenkomst de niet in de balans opgenomen rechten en/of verplichtingen per 31 december 2019 opgenomen. Hierbij is een ondergrens gehanteerd van € 10.000. Van garantstellingen is bij Prolander geen sprake.

Applicatiebeheer EBS - 2017 – 2020

Prolander maakt sinds begin 2016 gebruik van de Oracle E-Business Suite (EBS) ter ondersteuning van een aantal bedrijfsprocessen waaronder het verwerken van inkoopfacturen, het registreren van gewerkte tijd en het financieel administreren van projecten. Naast het reguliere applicatiebeheer bestaat de verplichting uit het implementeren van verschillende functionaliteiten. De opdracht is eind 2019 verlengd met 1 jaar tot 31 december 2020.

Hitachi Capital Mobility - 2018 – 2022

Prolander beschikt over zes leaseauto's die worden gebruikt voor het maken van dienstreizen. De overeenkomst van de leasecontracten heeft voor oorsprong een looptijd van 60 maanden (vijf jaar).

Niet uit de balans blijvende verplichtingen	Totale omvang in € (afgerond)
- Applicatiebeheer EBS (2017-2020)	50.000
- Hitachi Capital Mobility (2018 - 2022)	89.000
Totaal	139.000

Coronacrisis

De coronacrisis, waarvan sinds begin maart 2020 ook in Nederland sprake is, heeft grote gevolgen voor de manier van werken van de organisatie Prolander. Prolander volgt daarbij de richtlijnen van het RIVM en wil maximaal bijdragen aan de beperking van het verspreiden van het virus en tevens aan het waarborgen van de continuïteit van de uitvoering van het programma en de bedrijfsvoering. Op dit moment valt niet in te schatten hoe de crisis zich zal ontwikkelen en hoe lang deze zal voortduren. De continuïteit van de uitvoeringsorganisatie Prolander is vooralsnog gewaarborgd.

5.5. Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen en garantstellingen

Er is geen sprake van aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen en garantstellingen.

6. Analyse begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het *Besluit accountantscontrole decentrale overheden* (bado) wordt de begrotingsrechtmatigheid omschreven als:

“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door het bestuur zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.”

Begrotingsoverschrijdingen die niet bij het bestuur bekend zijn, worden als onrechtmatig beschouwd. Voor de beoordeling of er sprake is van een overschrijding van de begroting is gekeken naar de totaliteit van lasten vóór mutatie met de reserves. De begroting van Prolander wordt gezien als één programma.

Totale lasten in de begroting 2019 na wijziging:	€	9.079.318	
Totaal gerealiseerde lasten 2019:	€	9.122.116	-/-
Verschil (nadeel):	€	-	42.798

Als de gerealiseerde lasten worden vergeleken met de begrote lasten is sprake van een overschrijding van de begroting. Dit zou kunnen betekenen dat er sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid. In de najaarsrapportage 2019 was bovenstaande overschrijding al voorzien. Het bestuur heeft bij de behandeling van deze rapportage echter besloten geen begrotingswijziging door te voeren. De overschrijding is daarom niet onrechtmatig.

Hieronder volgt een beknopte analyse van de overschrijding:

De overschrijding van de lasten wordt voornamelijk veroorzaakt door de overschrijding op de prestatie loonkosten (zie ook 4.2 toelichting op het overzicht van baten en lasten). Dit wordt deels veroorzaakt doordat Prolander extra inzet heeft gehad voor de uitvoering van de aanvullende opdrachten voor de provincie Groningen wat ook heeft geleid tot meer loonkosten. Deze hogere loonkosten worden gecompenseerd door de extra bijdrage die Prolander van de provincie Groningen ontvangt voor deze extra opdrachten. Een andere oorzaak van de overschrijding zijn de hogere kosten van de afgesloten cao.

7. Wet normering topfunctionarissen

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in 2013 in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. Op grond van de WNT worden de inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak genormeerd en openbaar gemaakt. Jaarlijks worden de bezoldigingsnormen aangepast bij ministeriële regeling (geïndexeerd). Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor Prolander is € 194.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

1. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Bedragen x € 1	E.M. van Everdingen
Functiegegevens	Directeur
Aanvang functievervulling in 2019	1-1-2019
Einde functievervulling in 2019	31-12-2019
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 114.661
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.426
Subtotaal	€ 134.087
Individueel WNT-maximum	€ 194.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totale bezoldiging 2019	€ 134.087

Gegevens 2018	
Functiegegevens	Directeur
Aanvang functievervulling in 2018	1-1-2018
Einde functievervulling in 2018	31-12-2018
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 109.044
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.874
Subtotaal	€ 126.918
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000
Totale bezoldiging 2018	€ 126.918

2. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	Functie
C. Bijl	Lid bestuur
P.H.R. Brouns ¹⁰	Lid bestuur
Tj. R. van Dekken ¹¹	Lid bestuur
J.N. Kuipers	Lid bestuur
H. Staghouwer	Lid bestuur
H. Jumelet	Lid bestuur

In 2019 heeft Prolander voldaan aan de bepalingen uit de WNT.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018)

¹⁰ Tot en met 20 december 2019.

¹¹ Vanaf 21 december 2019.

8. Gebeurtenissen na balansdatum

In het tijdspad van opstellen en vaststellen van de rekening moeten gunstige en ongunstige gebeurtenissen, die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum, altijd in de jaarrekening worden verwerkt als deze onontbeerlijk zijn voor het inzicht van het bestuur bij de vaststelling van de jaarstukken. Het gaat dan om gebeurtenissen met materiële bedragen ten opzichte van het totaal van baten en/of lasten.

In deze categorie vermelden wij het volgende.

Coronacrisis

De coronacrisis, waarvan sinds begin maart 2020 ook in Nederland sprake is, heeft grote gevolgen voor de manier van werken van de organisatie Prolander. Prolander volgt daarbij de richtlijnen van het RIVM en wil maximaal bijdragen aan de beperking van het verspreiden van het virus en tevens aan het waarborgen van de continuïteit van de uitvoering van het programma en de bedrijfsvoering. Op dit moment valt niet in te schatten hoe de crisis zich zal ontwikkelen en hoe lang deze zal voortduren. De continuïteit van de uitvoeringsorganisatie Prolander is vooralsnog gewaarborgd.

Nieuwe dienstverleningsovereenkomst

Op 1 maart 2020 hebben de provincies Drenthe en Groningen en Prolander een nieuwe dienstverleningsovereenkomst voor de periode 2020-2023 afgesloten, zie onderdelen 1.3 en 2.1.2.

9. Controleverklaring van de accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Gemeenschappelijke Regeling Prolander (hierna: GR Prolander)

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de GR Prolander te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van GR Prolander op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van GR Prolander, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, die bij besluit van 5 februari 2018 is vastgesteld door het bestuur.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2019;
- de balans per 31 december 2019;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de bijlage met een gedetailleerd overzicht van de overhead (bijlage 4);
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 5).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het bestuur van GR Prolander op 5 februari 2018 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van GR Prolander zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van ontwikkelingen omtrent Corona

De ontwikkelingen rondom het Corona (Covid-19) virus hebben grote invloed op de gezondheid van mensen en onze samenleving en daarbij ook op de operationele en financiële prestaties van organisaties en de beoordeling van de mogelijkheid om de continuïteit te handhaven. De jaarrekening en de daarbij behorende controleverklaring zijn een momentopname en de situatie verandert van dag tot dag. De invloed van deze ontwikkelingen op Prolander is uiteengezet in het bestuursverslag in onderdeel 2.1.2. op pagina 29 en de toelichting opgenomen bij de gebeurtenissen na balansdatum in onderdeel 8 op pagina 54. Wij vestigen de aandacht op deze uiteenzettingen.

Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 91.200. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de bijlagen, waaronder bijlage 1 met de wijzigingen op de begroting 2019 voor wijziging, bijlage 2 met een gedetailleerd overzicht van de activa, bijlage 4 met het gedetailleerde overzicht van de overhead, bijlage 6 met de beleidsmatige voortgang Organisatie OntwikkelingsPlan en bijlage 7 met de lijst met afkortingen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie van GR Prolander is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV en de bijlagen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en het bestuur voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. De directie is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van GR Prolander, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, die bij besluit van 5 februari 2018 is vastgesteld door het bestuur.

In dit kader is de directie tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het bestuur op 5 februari 2018, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 23 maart 2020

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. D.E. Engwerda RA

Bijlagen

Bijlage 1 – Wijzigingen op de begroting 2019 voor wijziging

Gedurende het boekjaar is de begroting op enkele onderdelen gewijzigd. De wijzigingen zijn in onderstaand overzicht op het niveau van prestaties weergegeven.

Exploitatiebegroting 2019	Begr. 2019 v. wijziging	1e begr. wijz. 2019	2e begr. wijz. 2019	3e begr. wijz. 2019	Aanwending onvoorzien	Begr. 2019 n. wijziging
Personele kosten	7.322.014	-242.480	107.519	28.000	10.000	7.225.053
Loonkosten	6.596.344	-242.480	-	28.000	-	6.381.864
Aanvullende bedrijfsvoering	252.226	-	-	-	-	252.226
Overige bijkomende kosten	268.944	-	-	-	10.000	278.944
Organisatieontwikkeling	204.500	-	107.519	-	-	312.019
Materiele kosten	1.759.085	-	-	105.180	-10.000	1.854.265
Huisvesting	504.000	-	-	-	-	504.000
Automatisering	427.500	-	-	23.580	-	451.080
Archiefkosten	20.000	-	-	-	-	20.000
Kapitaallasten investeringen	607.585	-	-	-	-	607.585
Externe deskundigen	75.000	-	-	81.600	-	156.600
Kantoorkosten	75.000	-	-	-	-	75.000
Onvoorzien	50.000	-	-	-	-10.000	40.000
Totaal lasten	9.081.099	-242.480	107.519	133.180	-	9.079.318
Ontvangsten	-8.988.599	242.480	-	-	-	-8.746.119
Bijdrage Drenthe	-6.107.638	83.500	-	-	-	-6.024.138
Bijdrage Groningen	-2.880.961	158.980	-	-	-	-2.721.981
Aanvullende opdrachten	-	-	-	-	-	-
Overige incidentele baten	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	-8.988.599	242.480	-	-	-	-8.746.119
Saldo van baten en lasten	92.500	-	107.519	133.180	-	333.199
Mutatie in de reserves	-92.500	-	-107.519	-133.180	-	-333.199
Totaal resultaat	-	-	-	-	-	-

Korte toelichting per mutatie

Eerste begrotingswijziging 2019:

Met de eerste wijziging zijn faunabeheertaken en de subsidietaken van Prolander overgeheveld naar de provincies Drenthe en Groningen. Dit betekent een verlaging van het budget loonkosten, waar tegenover een lagere bijdrage staat van beide deelnemers.

Tweede begrotingswijziging 2019:

Vanuit de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling is een bedrag van € 107.519 onttrokken. Dit zijn de OOP-middelen uit 2018 die zijn overgeheveld naar de exploitatie 2019. Door middel van de tweede begrotingswijziging worden de overgehevelde middelen weer toegevoegd aan de exploitatie 2019.

Derde begrotingswijziging 2019:

Vanuit de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling is een bedrag van € 81.600 onttrokken en vanuit de algemene reserve is een bedrag van € 51.580 onttrokken ten behoeve van de implementatie van SharePoint. De daadwerkelijke onttrekking is lager dan begroot doordat er minder kosten zijn gerealiseerd.

Aanwending onvoorzien:

De post onvoorzien is in 2019 voor € 10.000 ingezet. Het betrof hier een aanwending voor de aanschaf van bedrijfskleding. Het restant is dit jaar niet ingezet.

Bijlage 2 – Gedetailleerd overzicht van de activa

Materiële vaste activa	Aanschafwaarde	Boekwaarde 31-12-2018	Investeringsboekjaar	Afschrijvingen boekjaar	Boekwaarde 31-12-2019
Investerings met economisch nut					
Overige materiële vaste activa	2.357.275	809.057	51.201	593.753	266.505
- ICT-investering (2015)	1.648.641	412.161	-	412.161	-
- VRIS-investering (2015)	217.953	54.489	-	54.489	-
- ICT-investering (2016)	4.063	2.032	-	1.015	1.016
- Project digitalisering (2016)	220.490	110.245	-	55.123	55.123
- ICT-investering (2017)	51.847	38.884	-	12.961	25.923
- VRIS-investering (2017)	63.920	47.940	-	15.980	31.960
- Project digitalisering (2017)	99.160	74.370	-	24.790	49.580
- ICT-investering (2018)	-	68.936	-	17.234	51.702
- ICT-investering (2019)	51.201	-	51.201	-	51.201
Totaal vaste activa	2.357.275	809.057	51.201	593.753	266.505

Bijlage 4 – Gedetailleerd overzicht overhead

Overhead realisatie 2019	Aandeel overhead	Begr. 2019 v. wijz	Realisatie 2019
Prestatie	in %	Saldo	Saldo
Loonkosten	12,05%	794.859	789.659
Aanvullende bedrijfsvoering	100,00%	252.226	224.458
Overige bijkomende kosten	100,00%	268.944	310.235
Organisatieontwikkeling	100,00%	204.500	313.185
Totaal personele kosten		1.520.529	1.637.537
Huisvesting	100,00%	504.000	504.000
Automatisering	100,00%	427.500	463.292
Archiefkosten	100,00%	20.000	19.848
Kapitaallasten investeringen	12,05%	73.214	71.547
Externe deskundigen	12,05%	9.038	8.939
Kantoorkosten	100,00%	75.000	65.972
Onvoorzien	0,00%	-	-
Totaal materiële kosten		1.108.751	1.133.598
Totaal lasten		2.629.281	2.771.135

Berekening overheadpercentage	Begr. 2019 v. wijz	Realisatie 2019
Totaal overhead	2.629.281	2.771.135
Totaal lasten	9.081.099	9.122.116
Percentage overhead	28,95%	30,38%

Bijlage 5 – Taakveldenoverzicht

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording wordt bij de jaarstukken een totaaloverzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen.

Voor Prolander is als uitvoeringsorganisatie een beperkt aantal taakvelden van toepassing.

Overzicht taakvelden	Realisatie 2019		
	Lasten	Baten	Saldo
0.5 Overige baten en lasten	-	-	-
0.6 Overhead	2.771.135	-	2.771.135
0.8 Mutatie reserves	-	-275.829	-275.829
0.9 Resultaat	134.477	-	134.477
0. Algemene dekkingsmiddelen	2.905.613	-275.829	2.629.784
1.1 Provinciale Staten	27.000	-	27.000
1. Bestuur	27.000	-	27.000
5.1 Natuurontwikkeling	6.141.223	-8.721.228	-2.580.005
5.2 Beheer natuurgebieden	182.758	-259.536	-76.779
5. Natuur	6.323.980	-8.980.764	-2.656.784
Totaal taakvelden	9.256.593	-9.256.593	-

Bijlage 6 – Beleidsmatige voortgang Organisatie OntwikkelingsPlan

Door middel van een stoplichtmodel/smileys kan de mate van realisatie van de specifieke actiepunten worden afgelezen. Wanneer een actiepunt extra toelichting behoeft, is de toelichting in de laatste kolom gegeven.

Legenda voortgang

- Gereed
- Gestart
- Nog niet gestart
- Niet gerealiseerd/onhaalbaar

H2. De uitdaging van een oude ziel

Wat gaan we doen?	Realisatie	Toelichting
We maken de organisatie Prolander klaar voor de toekomst zodat we de opgave efficiënter en vraaggerichter realiseren		Continu proces, wat in verschillende verbetertrajecten stap voor stap verder vorm krijgt
We coachen medewerkers op bestuurlijke en omgevings-sensitiviteit en we organiseren hiervoor trainingen		Training bestuurlijke en omgevings-sensitiviteit is afgerond. Het coachen van medewerkers vindt voortdurend plaats
De medewerkers dragen de kernwaarden uit en beheersen de competenties met speciale aandacht voor resultaatgerichtheid en betrouwbaarheid. Dit is aandachtspunt in de HRM-cyclus		Onderdeel van het identiteitstraject. Is een continu proces
We verkennen op bestuurs-, opdrachtgevers- en managementniveau mogelijkheden om kansen te pakken en de uitvoering te versnellen en gaan in gesprek over bredere inzet		Regulier onderdeel PPO-proces geworden

H3. De medewerkers

Wat gaan we doen?	Voortgang	Toelichting
We gebruiken het Strategisch Personeelsplan als sturingsinstrument om de organisatie in staat te stellen om te gaan met de grillige opgave versus het constante personeelsaanbod		Het SPP is najaar 2018 geactualiseerd. De daarin geformuleerde acties zijn opgepakt. In het najaar van 2019 is een nieuwe actualisatie gestart. Afronding zal plaatsvinden in 2020
We voeren het Opleidingsplan uit met als focus bestuurlijke sensitiviteit, opbouw kennis en innovatiekracht en projectmatig werken		De training bestuurlijke sensitiviteit is afgerond. Een cursus MS-projects eveneens. Vorming van vakgroepen is voor zes vakgroepen afgerond, in 2020 is verdere versteviging en uitbreiding aan de orde. Verdere kennisontwikkeling en innovatie worden daar gepositioneerd
We gaan de acties die voortvloeien uit het Stress/werkdrukonderzoek (Arbo) prioriteren en uitvoeren		De huisvestingsknelpunten zijn najaar 2018 opgelost. Er zijn twee extra projectruimtes gerealiseerd en ingericht
Met dit OOP leggen we bij onze moederorganisaties een verzoek neer voor financiële ruimte om als organisatie flexibel te kunnen schakelen		Is gerealiseerd
We leggen aan onze moederorganisaties voor om de kwetsbaarheid bij vier solofuncties te verlagen door de formatie voorsnog voor één jaar met 4 fte uit te breiden. Het gaat dan om assistent programma-manager, jurist, financieringsdeskundige en strategisch adviseur grond		Zie vorige punt. Met de vaststelling van de begroting 2019 is dit punt gerealiseerd
We onderzoeken of het generatiepact zoals dat wordt voorbereid voor de Provincie Drenthe ook voor Prolander een mogelijkheid is om doorstroom te bevorderen		Het onderzoek naar de gevolgen van het generatiepact is afgerond. Het bestuur heeft hier positief over besloten en is uitgevoerd

H4. De identiteit van Prolander

Wat gaan we doen?	Voortgang	Toelichting
We maken een kort promotiefilmpje wat Prolander neerzet		Het filmpje staat inmiddels op de website van Prolander
We besteden intern en extern aandacht aan onze successen		Intern wordt wekelijks aandacht besteed aan onze successen en mijlpalen. Via onze website delen we de voortgang van onze projecten extern
We zetten in op de vier kernwaarden (zie acties bij Hoofdstuk 2)		Onderdeel van het reguliere HRM-beleid en dagelijkse aansturing. We blijven dit aandacht geven
We brengen onze huisstijl naar voren in documenten, bedrijfsveiligheidskleding en onze huisvesting (zie ook acties bij Hoofdstukken 6 en 7)		Het Huisstijl handboek is gereed, bedrijfsveiligheidskleding is aangeschaft. Identiteit is tevens meegenomen in de huisvestingsacties

H5. Hoe we werken en ons ontwikkelen

Wat gaan we doen?	Voortgang	Toelichting
Met de Vanguard-methodiek gaan we op basis van cases samen met de provincies inzetten op beter opdrachtgever - opdrachtnemerschap en aansturing op hoofdlijnen		In 2018 en 2019 is samen met de provincies ingezet op goed opdrachtgever-opdrachtnemerschap door accent op rolvaste samenwerking en veel aandacht voor goede opdrachten en offertes. Daarop bouwend is in de loop van 2019 maandelijkse sturing in gebruik genomen. Vanguard is als methode niet gebruikt
Programmasturing: vanuit de business case verkennen we het meerjarenperspectief en bespreken dit met de opdrachtgevers; te beginnen met de PPO 2018		Is met de PPO 2019 gerealiseerd (doorkijk tot en met 2022) en wordt in 2020 verder uitgebouwd

Wat gaan we doen?	Voortgang	Toelichting
Regie op de uitvoering: we bekijken onze opdrachten kritisch en verkennen samen met de opdrachtgever wat wij zelf doen, waar wij kunnen samenwerken en welke delen wij kunnen uitbesteden. In 2017 onderzoeken we dit in een pilotgebied in Drenthe		De opdrachtverlening geven we vorm door opdracht en offerte gedetailleerd met elkaar door te nemen en vast te leggen als onderdeel van het PPO-proces. Welke inzet is nodig en hoe kan dat effectief en efficiënt vorm krijgen? In 2019 is in de Hunze de mogelijkheid van zelfrealisatie onderzocht. Dat krijgt in 2020 een vervolg (Achterste Diep en Bronnegermaden)
Voor projectmatig werken gaan we de beschikbare werkwijze implementeren en daarop sturen		Is onderdeel van het planning/sturing-systeem met de provincies wat steeds verder vorm krijgt
We voeren het Verbeterplan Grond uit: doelmatig en strategisch inspelen op de toekomst en veranderingen van de markt zodat kansen beter worden benut		Het verbeterplan grond is uitgevoerd. Verbeteringen binnen dit werkveld vinden continu plaats. Als laatste is de AO geactualiseerd. De interne werkwijze is recent nog weer getoetst en verbeterd. Er wordt veel aandacht besteed aan de samenwerking met de provincies
We zetten in op scherpere bij rollen en verantwoordelijkheden, eerst bij "grond" en vervolgens bij de andere delen van Prolander		Het project heeft inmiddels de naam Rollen, Verantwoordelijkheden en Talenten en is als pilot gestart in het deelprogramma Zuidwest Drenthe. Na evaluatie hiervan in 2020 zal een verdere uitrol kunnen plaatsvinden
We bevorderen kennis & innovatie door onder andere de introductie van Vakgroepen en Kennislunches met externen		Over een breed scala aan onderwerpen zijn kennislunches voor het Prolander personeel georganiseerd. Enkele onderwerpen waren: Battle of Concepts Bargerveen als nieuwe mogelijke werkwijze, Veiligheid op het werk, GIS-viewer grondposities als samenwerkingstool, Sharepoint en 'Hoe werkt intervisie'

H6. Welke middelen hebben we nodig

Wat gaan we doen?	Voortgang	Toelichting
We voeren ons ICT-investeringsplan uit.		Alle onderdelen van het ICT-investeringsplan zijn uitgevoerd. De archief functie is onderdeel van SharePoint, dat in uitvoering komt in 2020, in afstemming met Drenthe
We komen met een verbeterplan zodat de huisvesting in Assen beter aansluit op onze projectorganisatie		Verbeterplan is gemaakt en uitgevoerd. Aanvullende maatregelen worden nog genomen, zoals stilte-, fluister- en praatzones in Assen

H7. Communicatie

Wat gaan we doen?	Voortgang	Toelichting
We scherpen ons Communicatie-strategieplan aan op project-, concern- en intern niveau		Alle communicatie-adviesdiensten zijn aanbesteed en gegund, we plukken de vruchten van één organisatie die in de breedte Prolander ondersteunt en daarmee professionaliteit, eenvormigheid en efficiëntie brengt
We geven de opdrachtgevers van Prolander en onze projecten meer exposure door onder meer het organiseren van een feestelijke bijeenkomst bij het ondertekenen van de PPO. De provincies en Prolander zijn samen dé innovatieve spelers in plattelandsontwikkeling in Nederland en we willen dit actief uitdragen		In nader overleg met de provincies is ervoor gekozen de PPO-ondertekening samen intern vorm te geven. Voor de externe exposure worden mijlpalen in de project-uitvoering gebruikt
We trainen projectleiders en medewerkers op betere Projectcommunicatie		Een deel van de medewerkers is op training geweest; met de inhuur van een communicatiebureau voor de projectcommunicatie is het regulier onderdeel van het proces geworden
Bestuurlijke sensitiviteit gaan we oppakken met training, maar ook door bestuurders uit te nodigen om te onderzoeken wat nu precies die verandering voor ons is ("Uur met het bestuur")		Gereed. De training bestuurlijke sensitiviteit heeft plaatsgevonden en "uur met het bestuur" is daarin opgenomen. Dit zal periodiek worden herhaald

Wat gaan we doen?	Voortgang	Toelichting
We ontwikkelen een sterkere focus op omgevings sensitiviteit, relatiemanagement en de kansen die zich in de markt voordoen		Er is een stakeholders-analyse gemaakt en de strategische partners zijn bezocht. Is een continu proces
Met onze opdrachtgevers scherpen we ons persprotocol aan, zodat helder is wat Prolander vanuit haar uitvoeringsverantwoordelijkheid kan communiceren, en wat niet. We maken dit verrassingsvrij.		Gereed

H8. Hoe sturen we

Wat gaan we doen?	Voortgang	Toelichting
We sturen meer op resultaat en risicobeheersing		Wordt actief op gestuurd door de belangrijkste mijlpalen expliciet in de PPO's op te nemen en in de offertes activiteiten, mijlpalen en een risico-paragraaf op te nemen. Door inzet van een planner en maandelijkse verantwoordingsrapportages is dit onderdeel geworden van het reguliere proces
We ontwikkelen en implementeren een dashboard voor sturing en verantwoording		samen met de provincies is een format "maandverantwoording" ontwikkeld waar intern-Prolander een dashboard aan is gekoppeld. De sturing en verantwoording krijgt daarmee maandelijks vorm, intern en (samengevat) ook extern
Door invoering van het Project Sturingsoverleg bereiken we betere ondersteuning van de projectleiders door het management, op tactisch en strategisch niveau		Gestart in 2017. Najaar 2018 bleek dat dit een arbeidsintensieve en tijdrovende wijze van informeren/sturen is. Inmiddels zijn we overgeschakeld op maandrapportages (zie hierboven)

Wat gaan we doen?	Voortgang	Toelichting
We zetten vanuit het MT in op inspiratie en motivatie		We nodigen in- en externe sprekers uit voor onze kennislunches. Met 4 Prolander dagen per jaar worden (met externe ondersteuning) thema's aangesneden als 'zelforganisatie' en worden onze projecten bezocht
We starten een MD-traject om het MT te ondersteunen		MD-traject is in 2018 gestart en is afgerond in 2019. Daarbij zijn rolverdeling en samenwerking verhelderd. Ook heeft de focus naar de toekomst nader vorm gekregen, als uitgangspunt van ons handelen

Bijlage 7 – Lijst met afkortingen

Afkorting	Volledige omschrijving afkorting
AO	Administratieve Organisatie
Arbo	Arbeidsomstandigheden
Bado	Besluit accountantscontrole decentrale overheden
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
btw	Belasting toegevoegde waarde
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DVO	Dienstverleningsovereenkomst(en)
EBS	E-Business Suite
EZ	Economische Zaken
fte	fulltime-equivalent
GIS	Geografisch informatiesysteem
GR	Gemeenschappelijke Regeling
ha	Hectare
HRM	Human Resource Management
HR	Human Resource
ICT	Informatietechnologie
KCC	Klantcontactcentrum
MT	Management Team
NNN	Nationaal Natuurnetwerk
OOP	Organisatieontwikkelingsplan
P&C-cyclus	Planning- en controlcyclus
PAS	Programma Aanpak Stikstof
PIOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering/Administratie, Communicatie en Huisvesting
PMV	Provinciale Maandverantwoording
PPO	Provinciale Prestatieovereenkomst
PPOV	Provinciale Prestatieovereenkomst Verantwoording
VRIS	Vastgoed Registratie en Informatie Systeem
Wet fido	Wet financiering decentrale overheden
WNT	Wet normering topinkomens